
WSCHODNI ROCZNIK HUMANISTYCZNY
TOM XVIII (2021), №3
s. 209-236
doi: 10.36121/jgaluszka.18.2021.3.209

Justyna Gałuszka
(Uniwersytet Jagielloński)
ORCID 0000-0002-1714-0179

Inwentarz wsi Wojutydze z 1715 r. Edycja krytyczna źródła

Streszczenie: Artykuł przedstawia rys historyczny Wojutydz – miejscowości w dawnej ziemi przemyskiej w województwie ruskim ok. 5 km od Sambora, omówienie inwentarza wsi z 1715 r. i jego krytyczną edycję źródłową. Inwentarze bez wątplenia stanowią podstawową kategorię źródeł w badaniach nad społeczeństwem, gospodarką i ekonomią polsko-litewskiej Rzeczypospolitej. Tekst będący przedmiotem edycji pochodzi z ksiąg grodzkich przemyskich przechowywanych w Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie. Uważam, że każdy inwentarz dóbr wart jest badań historycznych, ponieważ poszerza wiedzę na temat majątków drobnych właścicieli i ich dóbr ziemskich.

Słowa kluczowe: Wojutydze, inwentarz wsi, edycja źródłowa, 1715

Inventory of the village of Wojutydze from 1715. Critical edition of the source

Annotation: This article presents a historical outline of Wojutydz - a village in the former land of Przemyśl in the Ruthenian Voivodeship about 5 km from Sambor, a discussion of the village inventory of 1715 and its critical source edition. Inventories undoubtedly constitute a basic category of sources in research on the society and economy of the former Polish-Lithuanian Commonwealth. The text which is the subject of this edition was found in the books of the Przemyśl townships in the Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv. I believe that every estate inventory is worthy of historical research because it broadens our knowledge of the ownership of smallholders and their landed estates.

Keywords: Wojutydze, estate inventory, edition of the source

Инвентарь деревни Воютыче от 1715 года. Критическое издание источника

Аннотация: В данной статье представлен исторический очерк Воютыча - деревни в бывшей земле Пшемысль в Рутенском воеводстве примерно в 5 км от Самбора, обсуждение деревенской описи 1715 года и критического издания источника. Несомненно, описи представляют собой основную категорию источников в исследованиях, посвященных обществу, хозяйству и экономике бывшей Речи Посполитой. Текст, который является предметом данного издания, был найден в

книгах пшемысльских волостей в Центральном государственном историческом архиве Украины в Львове. Я считаю, что каждая опись имения достойна исторического исследования, поскольку она расширяет наши знания о собственности мелких землевладельцев и их помещичьих имениях.

Ключевые слова: Воютиче, опись имения, издание источника

Wojutyctze to wieś położona w dawnej ziemi przemyskiej, w województwie ruskim, między Strwiążem a Jasienicą, ok. 5 km na północny-zachód od Sambora. Obecnie znajduje się na terenie Ukrainy, w regionie starsamborskim obwodu lwowskiego. Istnieje do dziś, mimo że jeszcze kilkanaście lat temu mocno w to powątpiewano¹. Miejscowość ta nie odegrała szczególnej roli w wydarzeniach historycznych, choć jej właścicielami były osoby, które na trwale zapisały się na kartach dziejów, zarówno w skali lokalnej, jak i ogólnopolskiej. O samych Wojutyctzach wiemy niewiele. Ich losy możemy odtworzyć jedynie z pojedynczych informacji, zawartych w źródłach oraz na kartach literatury historycznej. Wiemy, że po raz pierwszy jako własność szlachecka Jana Wojutyckiego zostały wspomniane 2 maja 1440 r. W tym dniu J. Wojutycki i Piotr Grochowski zawarli ugodę, na mocy której zwalniali siebie oraz swoich potomków z wszelkich roszczeń wynikających ze szkód doznanych od siebie nawzajem². W 1893 r. redaktorzy monumentalnego wydawnictwa, jakim był „Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego...” wspomnieli o istnieniu w Wojutyctzach parafii katolickiej. Według nich istniała ona przed 1484 r. i podlegała dekanatowi samborskiemu w diecezji przemyskiej. Pod koniec XVI w. Jan Tomasz Drohojowski (1535–1605), ówczesny referendarz koronny i starosta przemyski wznowił donację parafii i połączył ją z pobliskimi Rybotyczami³. Jednak według Zdzisława Budzyńskiego jej erekcja nastąpiła znacznie wcześniej, bo już w 1472 r., zaś z 1690 r. pochodzi pierwsza wzmianka źródłowa o szpitalu istniejącym przy kościele⁴.

Parafia podupadła, kiedy właścicielem Wojutyctz w 1605 r. został Stanisław Stadnicki (ok. 1551–1610), „Diabeł łańcucki”, który jako kalwinista znacznie zmniejszył dochody kościelne⁵. Nie wiadomo, czy Stadnicki doprowadził do całkowitej likwidacji parochii. Wie-

¹ W. Łoziński, *Prawem i lewem. Obyczaje na Czerwonej Rusi w pierwszej połowie XVII wieku*, oprac. J. Tazbir, Warszawa 2005, s. 763, w indeksie nazw geograficznych znajduje się informacja: „Wojutyctze (obecnie nie istnieje)”.

² *Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie w skutek fundacji Alexandra hr. Stadnickiego, wydane staraniem Galicyjskiego Wydziału Krajowego*, [dalej: AGZ], t. 13, *Najdawniejsze zapiski sądów przemyskich i przeworskiego 1436–1468*, Lwów 1888, s. 92, nr 1281. I.I. Смуток, *Руська шляхта Перемишльської землі (XIV–XVIII ст.)*. *Історико-генеалогічне дослідження*, Львів 2017, s. 79.

³ *Wojutyctze*, [w:] *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, wyd. B. Chlebowski, t. 13, Warszawa 1893, s. 773.

⁴ Z. Budzyński, *Dzieje opieki społecznej w ziemi przemyskiej i sanockiej (XV–XVIII w.)*, Przemysł–Kraaków 1987, s. 55. Zdaniem Piotra Krasnego inicjatorką fundacji szpitala była Zofia Mniszchówna. P. Krasny, *Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Wojutyctzach*, [w:] *Kościoty i klasztory rzymskokatolickie dawnego województwa ruskiego*, t. 5, oprac. A. Betlej, K. Brzezina, A. Gluzińska, E. Herniczek, P. Krasny, Ś. Lenartowicz, J.K. Ostrowski, J.T. Petrus, R. Quirini-Popławski, P. Szelzynger, M. Walczak, T. Zaucha, Kraków 1997, s. 302.

⁵ J. Byliński, *Stadnicki Stanisław h. Szreniawa zw. Diabłem łańcuckim (przed lub w 1551–1610)*, „Polski Słownik Biograficzny” (dalej: PSB), t. 41, Warszawa–Kraków 2002, s. 430.

my natomiast, że sam kościół ocalał, a jego konsekracja nastąpiła w 1626 r. Świątynia była zbudowana z drewna, choć posiadała już murowaną zakrystię. Niestety kolejni właściciele Wojutycz nie przykładali starań do konserwacji budowli. Od 1646 r. wieś podzielona była na dwie części, z których jedna należała do Kaspra Olszowskiego, łowczego chełmskiego, a druga do Andrzeja i Franciszka Drohojowskich. W 1658 r. Wojutycze zostały sprzedane Mikołajowi Ossolińskiemu⁶.

Niestety już dekadę wcześniej, w 1648 r., kościół był w opłakanym stanie, a wizytatorzy diecezjalni postulowali jego natychmiastowy remont. Do tego jednak nie doszło. Być może pod koniec XVII w. świątynia całkowicie podupadła i dopiero kolejny właściciel Wojutycz, *nomen omen* stryjeczny prawnuk „Diabła”, Jan Franciszek Stadnicki (zm. 1713) wojewoda wołyński zainicjował budowę nowego murowanego kościoła pod wezwaniem św. Katarzyny Aleksandryjskiej. Prace trwały do 1719 r., a przed 1722 r. świątynię wyposażono w trzy nowe ołtarze (główny, Matki Bożej Różańcowej i św. Mikołaja). Ostatecznie jej konsekracja nastąpiła w 1743 r. z inicjatywy kolejnego właściciela Wojutycz, Józefa Wandalina Mniszcha (1670–1747), marszałka wielkiego koronnego⁷. Dokonał jej biskup przemyski Wacław Sierakowski (1700–1780), znany ze swojej bardzo aktywnej działalności duszpasterskiej i mecenasowskiej w diecezji przemyskiej (i nie tylko)⁸. Jako ciekawostkę można wspomnieć fakt, że do budowy kościoła wykorzystano cegły ze zniszczonego zamku w pobliskiej Rakowej⁹. O wyposażeniu świątyni troszczył się ówczesny proboszcz Konstanty Żurowski.

Pod koniec XIX w. za prezbiterium kościoła powstała neobarokowa kaplica grobowa Tchórznickich, ówczesnych właścicieli Wojutycz, do której wejście prowadziło z przykościelnego cmentarza¹⁰. Do dziś zachowały się w kościele dwa epitafia z II poł. XIX w.: Władysława Tchórznickiego herbu Jelita, oficera wojska polskiego i kawalera legii honorowej, zmarłego w 1862 r. w pobliskich Nadybach¹¹, Leona Szeptyckiego z ok. 1871 r.¹² oraz pięć z przełomu XIX i XX w.: Honoraty z Ufniarskich Tchórznickiej¹³, Kazimierza Filipa Tchórznickiego¹⁴, Stanisława Tchórznickiego¹⁵, Władysława Marii Tchórznickiego¹⁶ i Heleny ze Stadnickich Tchórznickiej¹⁷. Pod koniec XVIII w. przy kościele wzniesiono kostnicę („trupianię”) przeznaczoną do przechowywania zwłok przed pogrzebem¹⁸.

⁶ *Rejestr poborowy ziemi przemyskiej z 1658 roku*, wyd. Z. Budzyński i K. Przyboś, Rzeszów 2000, s. 192.

⁷ P. Krasny, *Kościół parafialny...*, s. 302.

⁸ *Wojutycze...*, s. 773; H. Palkij, *Stadnicki Jan Franciszek h. Szreniawa (zm. 1713)*, PSB, t. 41, Warszawa-Kraków 2002, s. 391.

⁹ M. Proksa, *Studia nad zamkami i dworami ziemi przemyskiej od połowy XIV do początków XVIII wieku*, Przemysł 2001, s. 348.

¹⁰ P. Krasny, *Kościół parafialny...*, s. 308.

¹¹ *Pomniki epigrafiki i heraldyki dawnej Rzeczypospolitej na Ukrainie*, pod red. W. Drelicharza, t. 3: *Ziemia przemyska dawnego województwa ruskiego*, oprac. A. Marzec, Kraków 2008, s. 157, 184.

¹² Tamże.

¹³ Tamże, s. 159.

¹⁴ Tamże.

¹⁵ Tamże, s. 160

¹⁶ Tamże.

¹⁷ P. Krasny, *Kościół parafialny...*, s. 306.

¹⁸ Tamże, s. 309.

Wojutycki kościół parafialny służył wiernym aż do 1947 r., kiedy został zamknięty na polecenie władz sowieckich i odzyskany przez wiernych dopiero w 1989 r.

W Wojutykach istniała również cerkiew greckokatolicka, której akt erekcyjny pochodził z 1642 r. i został zatwierdzony później przez Leopolda Andrzeja Mniszcha, wojewodzica wołyńskiego, syna Jerzego Jana Wandalina Mniszcha (zm. 1693). Wyposażenie świątyni (obrazy Chrystusa i Matki Boskiej) zostały zniszczone przez Szwedów, prawdopodobnie w latach wielkiej wojny północnej (1700–1721), co sugeruje wynik wizytacji z 1732 r.¹⁹ W Wojutykach istniało także greckokatolickie bractwo pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny, wzmiankowane po raz pierwszy w 1719 r.²⁰ Utrzymywało ono szkołę, o której pierwsza wzmianka pochodzi z 1726 r., kiedy to członkowie konfraterni skarżyli się, że miejscowy paroch zamiast uczyć dzieci pacierza zmusza je do wykonywania pracy fizycznej przy parafii²¹.

W Wojutykach jeszcze do II wojny światowej zachował się dwór obronny, a raczej jego pozostałości w postaci piwnic. W literaturze naukowej dość długo przyjmowano za Władysławem Łozińskim, że architektem dworu był pochodzący z Włoch Galeazzo Appiani, murator działający na terenie ziemi przemyskiej na przełomie XVI/XVII w.²² Italczyka miał sprowadzić i utrzymywać Marcin Krasicki (1574–1633), starosta bolimowski, późniejszy kasztelan lwowski, a u schyłku życia wojewoda podolski²³. Pogląd ten nie ma jednak żadnego uzasadnienia źródłowego, co już ponad 40 lat temu wykazał Józef Tomasz Frazik²⁴. Niestety nie wiadomo gdzie Łoziński natknął się na informację o budowie przez Włocha dworu w Wojutykach. J.T. Frazik podejrzewał, że zaczerpnął wiedzę z „Kroniki Drohojowskich”, w której rzeczywiście wzmiankowany jest dwór wojutycki, nie ma tam jednak mowy o Appianim, ani o jego domniemanych pracach architektonicznych²⁵. Warto w tym miejscu przytoczyć dłuższy fragment wspomnianego źródła:

„Dyabeł Stadnicki, mimo protestacyi, o których już wiemy, trzymał w swem posiadaniu Woyutycze, tam go bowiem napadł Łukasz Opaliński; Mikołaj Marcin pozywa też Opalińskiego i współnika jego w tym napadzie Jana Grabińskiego, zaznaczając w swym pozwie, że Woyutycze do niego należą, a Stadnicki posiada je nie mając żadnego do tego majątku prawa. Stadnicki bronił się w woyutyckim dworze przed uzbrojonymi ludźmi Opalińskiego, a gdy mu się powiodło wymknąć, żołnierze Opalińskiego dwór podpalili, obracając w perzynę wszystkie przyległe budynki. Drohojowski w swej protestacyi mówi, że wspaniałe dwór woyutycki i liczne budynki dworskie kosztowały 30.000 zł., żąda więc odszkodowania (s. 671), proces ten ciągnął się do 1623 r. w tym to bowiem roku Mikołaj Marcin [Drohojowski – J.G.] wraz z żoną kwituje Opalińskiego, zdaje się tedy, że szkoda została mu zwróconą. Wiemy już, że Wojutycze objął Mikołaj Mar-

¹⁹ *Wojutycze*, op. cit., s. 773.

²⁰ B. Lorens, *Bractwa cerkiewne w eparchii przemyskiej XVII i XVIII wieku*, Rzeszów 2005, s. 320.

²¹ Tamże, s. 263, 268.

²² W. Łoziński, *Prawem i lewem...*, 108.

²³ J. Maciszewski, *Krasicki Marcin h. Rogala (1574–1633)*, PSB, t. 15, Wrocław-Warszawa-Kraków 1970, s. 157.

²⁴ J.T. Frazik, *Życie i działalność Galeazza Appianiego, muratora przemyskiego z drugiej połowy XVI i początku XVII stulecia*, „Rocznik Przemyski”, 1975, t. 15/16, s. 31–32.

²⁵ Tamże, s. 31, 33, 56.

cin w posiadanie w 1614 r. i że zaraz potem posiadanie to w gwałtowny sposób utracił..."²⁶.

W rzeczywistości dwór (zamek) w Wojutyeczach wznosił Jan Tomasz Drohojowski w ostatniej ćwierci XVI stulecia.

W 1605 r., po śmierci J.T. Drohojowskiego, majątek ten zagarnął siłą „Diabeł” Stadnicki organizując zajazd na miejscowość pod pretekstem niezapłaconego przez nieboszczyka długu w wysokości 11 tys. zł, zapisanego właśnie na Wojutyeczach²⁷. „Diabeł” jednak niedługo cieszył się ich posiadaniem. W 1610 r., w czasie prowadzonej przez siebie prywatnej wojny z Łukaszem Opalińskim (1581–1654), wzmocnił fortyfikacje dworu wojutyckiego, w którym przebywała jego żona wraz z najmłodszym synem i córką Felicjaną²⁸. W lipcu 1610 r. Opaliński zdobył jednak Wojutycze, uwięził żonę Stadnickiego, a jego samego wraz z oddziałem rozbił w potyczce niedaleko wsi²⁹. W wyniku tych walk dwór uległ niemal całkowitemu zdewastowaniu³⁰.

Ze względu na położenie geograficzne (Ruś Czerwona) Wojutycze dość często bywały ofiarą Tatarów. Badania Andrzeja Gliwy nad częstotliwością i zasięgiem najazdów ordyńców w XVII w. wykazały, że miejscowość została złupiona przez nich w 1621 r., kiedy właścicielem był Mikołaj Wolski (1553–1630), marszałek wielki koronny. Skutkiem najazdu było zniszczenie 6 $\frac{1}{4}$ łanów chłopskich, karczmy i cerkwi³¹. Ponownie wieś została niemal całkowicie spalona w 1672 r., gdy jej właścicielem był Jerzy Jan Wandalin Mniszech. Zniszczone zostało wówczas 6 $\frac{1}{4}$ łana i młyn o 4 kołach. Ocalał wówczas tylko jeden zagrodnik, karczma oraz 5 domów³².

Najprawdopodobniej pod koniec XVII stulecia nastąpiła odbudowa wsi, którą przestały nękać najazdy Tatarów. Wiemy, że w XVIII w. syn J.F. Stadnickiego Kazimierz, późniejszy starosta libuski, zapisał na potrzeby klasztoru karmelitów w Zagórzcu (ziemia sanocka) sumę 10 tys. zł. na Wojutyeczach³³.

Niestety, nadal brakuje opracowań dotyczących terenów ziemi przemyskiej, ich struktury osadniczej, które odnosiłyby się do I poł. XVIII stulecia, a także struktury drobnej własności szlacheckiej³⁴. Cenne prace ukraińskiego historyka Igora Smutoka, związanego z Państwowym Uniwersytetem Pedagogicznym w Drohobyczu powinny być zachętą do bardziej pogłębionych studiów nad stanem majątkowym szlachty ziemi przemyskiej w XVIII w.³⁵ Bardzo wartościowa monografia Jerzego Motylewicza traktuje

²⁶ *Kronika Drohojowskich. Na podstawie badań archiwalnych*, oprac. J. Drohojowski, cz. 1, Kraków 1904, s. 80. J.T. Frazik, *Rezydencje ziemi przemyskiej około 1600*, [w:] tenże, *Sztuka Przemysła i ziemi przemyskiej. Zbiór studiów*, pod red. M. Dłutek i J. Kowalczyka, Przemysł–Warszawa 2004, s. 222–223.

²⁷ W. Łoziński, *Prawem i lewem...*, s. 560–561.

²⁸ Tamże, s. 604.

²⁹ Opis walk u W. Łozińskiego, tamże, s. 605–607.

³⁰ M. Proksa, *Studia nad zamkami i dworami...*, s. 76.

³¹ A. Gliwa, *Kraina upartych niepogód. Zniszczenia wojenne na obszarze ziemi przemyskiej w XVIII wieku*, Przemysł 2013, s. 688.

³² Tamże, s. 950.

³³ Ł. Bajda, *Szlachta w Bieszczadach i na Pogórzcu. Czasy saskie i stanisławowskie*, Krosno 2017, s. 218.

³⁴ Brak monografii na wzór tej sprzed kilku lat, której autorem jest Wiesław Bondyra, zob. W. Bondyra, *Własność ziemska w województwie bełskim w czasach saskich*, Lublin 2015.

³⁵ Aktualna literatura przedmiotu zob. I.I. Смуток, *Руська шляхта Перемишльської землі...*

przecież o miastach ziemi przemyskiej i sanockiej w XVII i na początku XVIII stulecia³⁶. Dopiero niedawno źródła obrazujące stopień zniszczeń i obciążenia finansowe majątków szlacheckich, królewskich i duchownych (m.in. inwentarze) odnoszące się do ziemi przemyskiej i oblatowane w tamtejszych księgach grodzkich w latach 1715–1717 omówił Adam Perlakowski³⁷.

Inwentarze dóbr stanowią, co historycy słusznie podkreślali już wielokrotnie, podstawową kategorię źródeł w badaniach nad społeczeństwem, gospodarką i ekonomią dawnej Rzeczypospolitej. Badania te prowadzone są od wielu lat, podobnie zresztą jak i prace edytorskie, których celem jest udostępnienie materiału źródłowego szerszemu gronu zawodowych historyków oraz wszystkim zainteresowanym historią. O planach wydawniczych inwentarzy i lustracji dóbr pisał już kilkadziesiąt lat temu jeden z najbardziej zasłużonych historyków–edytorów tego typu dokumentów w Polsce po II wojnie światowej – Leonid Żytkowicz³⁸, a w 2005 r. pewnego podsumowania osiągnięć polskiej historiografii po 50 latach w tym względzie dokonali Krzysztof Chłapowski i Jerzy Dygdała³⁹.

Polska historiografia może poszczycić się imponującą wręcz serią wydawniczą zatytułowaną *Lustracje dóbr królewskich XVI–XVIII wieku*. Do dnia dzisiejszego ukazało się kilkadziesiąt tomów tego niezwykle cennego wydawnictwa. Można przyjąć, że geneza prac edytorskich nad lustracjami sięga jeszcze XIX stulecia, kiedy to Eligiusz Piotrowski jako jeden z pierwszych historyków opublikował w 1861 r. fragmenty spisu dóbr królewskich z 1770 r. i określił wysokość płynącej z nich kwarty do Komisji Skarbu Koronnego⁴⁰. Prawie 30 lat później, w 1890 r., ukazał się tom poświęcony lustracji starostwa lwowskiego z 1570 r., którego wydawcą był Korneli Juliusz Heck⁴¹. Jego praca została przyjęta dość krytycznie przez środowisko naukowe, ale jednocześnie uzmysłowiła jego członkom jak wiele materiału źródłowego czeka na wykorzystanie przez historyków⁴². W XX w. edycja lustracji dóbr wielkiej własności ziemskiej przyjęła ramy zdecydowanie bardziej przemysłane i zorganizowane.

Warto również podkreślić, że o ile w przypadku tego typu własności (królewskiej, magnackiej czy duchownej) istnieją niezwykle bogate zbiory rękopiśmienne, to praca nad ich zebraniem i edycją jest trudna. Jednakże badania są stale prowadzone,

³⁶ J. Motylewicz, *Miasta ziemi przemyskiej i sanockiej w drugiej połowie XVII i XVIII wieku*, Przemysł-Rzeszów 1993.

³⁷ A. Perlakowski, *Ziemia przemyska podczas konfederacji tarnogrodzkiej 1715–1717 w świetle akt grodzkich przemyskich z Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego Ukrainy we Lwowie – przyczynek do badań źródłowych*, [w:] *Studia nad konfederacją tarnogrodzką i Sejmem Niemyim*, red. nauk. T. Ciesielski, Warszawa 2020, s. 67–103.

³⁸ L. Żytkowicz, *Prace nad wydawaniem lustracji królewszczyzn*, „Kwartalnik Historyczny”, 1959, t. 66, s. 269–272; tenże, *Lustracje dóbr królewskich w XVI–XVIII wieku. Geneza i realizacja wydawnictwa*, „Studia Źródłoznawcze”, 1973, t. 18, s. 191–197. Więcej o samym L. Żytkowiczu i jego dorobku edytorskim, zob. A. Tomczak, *Leonid Żytkowicz jako edytor źródeł*, „Czasy Nowożytnie”, 2000, t. 9(10), s. 25–33.

³⁹ K. Chłapowski, J. Dygdała, *Prace edytorskie nad lustracjami dóbr królewskich XVI–XVIII w. po półwieczu*, „Studia Źródłoznawcze”, 2005, t. 43, s. 161–171.

⁴⁰ *Summarjusz królewszczyzn w całej Koronie Polskiej z wyrażeniem possesorów i siła która płaci rocznej kwarty spisany roku 1770*, wyd. E. Piotrowski, Żytomierz 1861.

⁴¹ *Lustracja starostwa lwowskiego z r. 1570*, [w:] *Pomniejsze źródła do dziejów literatury i cywilizacji polskiej w XVI i XVII stuleciu*, wyd. K. J. Heck, z. 2, Stryj 1890.

⁴² H. Heitzman, *Dochody starostwa ruskiego od początku XVI wieku*, Tarnów 1910, s. 5.

choć w przypadku drobnych właścicieli i ich dóbr ziemskich prace nad krytyczną edycją inwentarzy ich majątków należą do rzadkości. Słusznie więc zauważyli Wojciech Kalwat i Jacek Pielas, przy okazji publikacji inwentarza wsi Skoszyn w województwie sandomierskim z 1741 r., że: *...każdy odnaleziony inwentarz dóbr tego rodzaju z terenu dawnego województwa sandomierskiego wart jest upamiętnienia...*⁴³. Obszar ten jest jednak pewnym wyjątkiem, gdyż historycy zajmujący się jego dziejami prowadzą zintensyfikowane badania nad edycjami źródłowymi dawnych inwentarzy⁴⁴. Tymczasem w odniesieniu do całości dawnej polsko-litewskiej Rzeczypospolitej, można zauważyć, że duża ilość zachowanego materiału źródłowego nie przekłada się na ilość krytycznych edycji źródłowych. Uwaga ta dotyczy również, a może nawet przede wszystkim, terenów dawnego województwa ruskiego⁴⁵. Problematyka dawnych inwentarzy majątków szlacheckich niesie ze sobą ogromny potencjał badawczy, a miejsce ich przechowywania czasami może zaskakiwać⁴⁶.

Tekst, który jest przedmiotem edycji, został oblatowany w księgach grodzkich przemyskich 2 grudnia 1715 r. Przed I i II wojną światową ogromny wkład w rozpoznanie procesu tworzenia ksiąg grodzkich i ziemskich z terenów Rusi Czerwonej, obiegu dokumentów i możliwości ich wykorzystania w badaniach nad przeszłością mieli historycy polscy (Iwowsy)⁴⁷, a po II wojnie światowej również

⁴³ W. Kalwat, J. Pielas, *Inwentarz wsi Skoszyn z 1741 r.*, [w:] *Między Wisłą a Pilicą. Studia i Materiały Historyczne*, t. 2, pod red. G. Miernika, Kielce 2001, s. 169.

⁴⁴ Można w tym miejscu wspomnieć prace historyka kieleckiego J. Pielasa, zob. *Źródła i materiały do dziejów szlachty województwa sandomierskiego w XVI–XVIII wieku*, t. 1: *rejestry pospolitego ruszenia szlachty sandomierskiej z XVII wieku*, wyd. J. Pielas, Kielce 2009; *Źródła i materiały do dziejów szlachty województwa sandomierskiego w XVI–XVIII wieku*, t. 2: *Inwentarze dóbr ziemskich z XVII–XVIII wieku*, cz. 1, wyd. J. Pielas, Kielce 2013; *Źródła i materiały do dziejów szlachty województwa sandomierskiego w XVI–XVIII wieku*, t. 2: *Inwentarze dóbr ziemskich z XVII–XVIII wieku*, cz. 2 wstęp i oprac. K. Justyniarska-Chojak, J. Pielas, Kielce 2016, tenże, *Inwentarze dóbr szczekarzowickich z lat 1666 i 1685*, [w:] *Między Wisłą a Pilicą. Studia i Materiały Historyczne*, t. 4, pod red. G. Miernika, Kielce 2003, s. 135–144; tenże, *Inwentarz dóbr skórkowickich z 1748 roku*, [w:] *Między Wisłą a Pilicą. Studia i Materiały Historyczne*, t. 6, pod red. L. Michalskiej-Brachy i B. Wojciechowskiej, Kielce 2005, s. 181–191; tenże, *Inwentarz wsi Nieświn i poddanych ze wsi Paruchy z 1745 roku*, „Z Dziejów Regionu i Miasta. Rocznik Polskiego Towarzystwa w Skarżysku-Kamiennej”, 2014, t. 5, s. 107–118. Zob. też tekst Z. Anusika, *Własność ziemska w powiecie sandomierskim w roku 1629*, „Przegląd Nauk Historycznych”, 2012, t. 11, nr 2, s. 26–80.

⁴⁵ Na fakt ten wskazywała już ponad 30 lat temu Jadwiga Muszyńska, *Lustracje i inwentarze królewskich województwa sandomierskiego z XVI–XVIII wieku*, [w:] *Dzieje Kielecczyzny w historiografii Polski Ludowej. Baza źródłowa*, cz. 1, Kielce 1987, s. 95–114.

⁴⁶ Za przykład może służyć fakt odnalezienia przez A. Gliwę nieznanego do tej pory inwentarza miasta Strzyżowa i dóbr strzyżowskich z terenu dawnego powiatu pilzneńskiego w województwie sandomierskim z 1654 r. przechowywanego w zasobie Archiwum Państwowego w Cluj-Napoca (węg. Kolozsvár), zob. A. Gliwa, *Nieznany inwentarz miasta Strzyżowa i dóbr strzyżowskich z 1654 roku ze zbiorów rumuńskich*, „Strzyżowski Rocznik Muzealny”, 2017, t. 3, s. 285–304.

⁴⁷ O. Balzer, *Kancelarye i akta grodzkie w wieku XVIII*, („Odbitka z Przewodnika Naukowego i Literackiego”), Lwów 1882; P. Dąbkowski, *Z przeszłości ksiąg grodzkich i ziemskich buskich*, „Kwartalnik Historyczny”, 1915, t. 29, z. 1/4, s. 1–16; tenże, *Z przeszłości ksiąg grodzkich i ziemskich żydaczowskich*, [w:] *Księga pamiątkowa ku czci Bolesława Orzechowicza*, Lwów 1916, s. 234–256; tenże, *Księgi sądowe halickie za czasów polskich*, „Przegląd Prawa i Administracji”, 1917, t. 42, s. 1–20; tenże, *Księgi sądowe polskie. Jak je chowano i uskuteczono niszczały (Na podstawie aktów województwa ruskiego)*, „Przewodnik Naukowy i Literacki”, 1917, t. 43, s. 686–698; tenże, *Kancelarye i księgi sądowe belzkie za czasów polskich*, „Przegląd Prawa i Administracji”, 1918, t. 43, s. 97–142; tenże, *Uwagi o urządzeniu ksiąg sądowych w dawnej Polsce*, Lwów 1918; tenże, *Urzednicy kancelaryjni sądów ziemskich i grodzkich w dawnej Polsce*, Lwów 1918; tenże, *Palestra*

i ukraińscy⁴⁸. Bardzo cenne uwagi o charakterze ogólnym w kontekście prac edytorskich nad różnymi typami ksiąg grodzkich z terenów dawnej Rzeczypospolitej polsko-litewskiej opublikował w 2011 r. Henryk Gmiterek⁴⁹.

Inwentarz Wojutycz, który stał się podstawą niniejszej edycji, został sporządzony zgodnie z zestandaryzowanym szablonem tego typu źródeł. W związku z tym posiada on tytuł oraz śródtytuły⁵⁰, opis dworu wraz z jego lokalizacją, rozmieszczeniem pomieszczeń w jego wnętrzu oraz wyposażeniem zabudowań dworskich, w tym również tych pełniących funkcje gospodarcze⁵¹. Uwzględnia on także obciążenia chłopskie (zagrodników i komorników) w postaci danin i pańszczyzny⁵².

Wojutycki inwentarz został spisany, a następnie oblatowany w księgach grodzkich przemyskich, co nadawało mu moc prawną, najprawdopodobniej na potrzeby procesu sądowego, jaki wytoczył właścicielowi Wojutycz Kazimierzowi Stadnickiemu jeden z posesjonatów, Józef Chojnacki⁵³. Sąd w osobach Franciszka Orzechowskiego, łowczego, podstarościego i sędziego grodzkiego przemyskiego oraz Dominika Michała Wiszniowskiego, wojskiego czernihowskiego i pisarza grodzkiego przemyskiego zjechał 28 listopada 1715 r. do Rakowej w pobliżu Wojutycz. Celem było ustalenie wysokości kwoty, jaką K. Stadnicki miał uiścić na rzecz J. Chojnackiego. Sąd oszacował wartość przychodu majątku wojutyckiego na 4654 zł i 8 gr, a po odjęciu innych dochodów Stadnickiego (m.in. z dzierżawy browaru w Wojutyczach oraz niewielkiej sumy od poddanych) na kwotę 3442 zł i 6¹/₂ gr. Stadnicki nie mógł jednak wypłacić tej kwoty, więc sąd orzekł, aby zabezpieczyć ją na należącej doń Rakowej, na co z kolei nie zgodził

i księgi sądowe trembowelskie za czasów polskich, „Przegląd Prawa i Administracji”, 1919, t. 44, s. 225–260; tenże, *Zaginione księgi sądowe województwa ruskiego i bełskiego*, Lwów 1921; tenże, *Palestra i księgi sądowe sanockie w dawnej Polsce*, „Pamiętnik Historyczno-Prawny”, 1925, t. 1, z. 6; tenże, *Palestra i księgi sądowe ziemskie i grodzkie w dawnej Polsce*, „Pamiętnik Historyczno-Prawny”, 1926, t. 3, z. 2; tenże, *Księgi sądowe przemyskie i przeworskie w dawnej Polsce*, [odbitka z „Rocznika Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemysłu”, 1928–1937, t. 8], Przemysł 1936; tenże, *Księgi sądowe lwowskie w dawnej Polsce*, Lwów 1937; tenże, *Katalog dawnych aktów sądowych polskich województwa ruskiego i bełskiego przechowywanych w Archiwum Państwowym we Lwowie*, cz. 1, Lwów 1937.

⁴⁸ Н.Ф. Врадий, *Источниковедческий анализ актовых книг ЦГИА УССР в городе Львове*, „Вопросы архивоведения”, 1969, t. 4, s. 58–60; Я.Р. Дашкевич, *Адміністративні, судові і фінансові книги на Україні в XIII–XVIII ст. Проблематика, стан і методика дослідження*, „Історичні джерела та їх використання”, 1969, t. 4, s. 129–171; О.А. Купчинський, *З історії створення науково-довідкового апарату до фондів судово-адміністративних установ України XV–XVIII ст.*, „Архіви України”, 1976, t. 1, s. 27–35; tenże, *Про підготовку каталога судово-адміністративних установ України XV–XVIII ст.*, „Архіви України”, 1976, t. 5, s. 14–21; tenże, *Земські та городські судово-адміністративні документальні фонди Львова, Київ 1998*; І.І. Смуток, *Гродські і земські акти як джерело до генеалогії шляхетських родів православного (греко-католицького) віровизнання Перемишльської землі (XVI–XVIII ст.)*, „Мандрівець”, 2011, t. 2, s. 64–68; В.О. Юрченко, *Історія функціонування і організація діловодства городських установ Галичини у XV–XVIII століттях*, „Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія”, 2014, t. 2, s. 71–75.

⁴⁹ H. Gmiterek, *Księgi grodzkie jako przedmiot prac edytorskich*, [w:] *Teoria i praktyka edycji nowożytnych źródeł w Polsce (XVI–XVIII w.)*, pod red. A. Perlakowskiego, Kraków 2011, s. 45–55.

⁵⁰ J. Kość, *Standaryzacja tekstowa inwentarzy wiejskich z XVII wieku*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza”, 2013, t. 20, nr 2, s. 102.

⁵¹ Tamże, s. 107.

⁵² Tamże, s. 108.

⁵³ O okolicznościach działu majątkowego J.F. Stadnickiego na rzecz Kazimierza zob. H. Palkij, *Stadnicki Jan Franciszek...*, s. 391.

się J. Chojnacki. Biorąc pod uwagę fakt, iż Stadnicki nie miał żadnych innych majątków w ziemi przemyskiej, sąd odroczył wydanie wyroku, zapowiadając ponowne rozpatrzenie sprawy na żądanie J. Chojnackiego w jednym z majątków Stadnickiego w ziemi sanockiej.

Wylaniający się z lektury treści inwentarza obraz Wojutycz ukazuje, co zresztą potwierdzają badania historyków, bardzo zły stan dworu wojutyckiego, jego zabudowań mieszkalnych i folwarku. Co ciekawe jednak, w budynkach gospodarczych (stajnie, obory) zachowało się dość sporo inwentarza żywego, m.in. konie, klacze, woły (8 sztuk), krowy, świnię i wieprze. W gumnie wojutyckim znajdowały się również zapasy zboża (żyta i jęczmienia), owsa, hreczki, nie brakowało też mąki i masła, choć te dwa ostatnie produkty zdecydowanie nie nadawały się już do spożycia. Zachowały się też, choć nie najlepszej jakości, zapasy lnu, konopi i skóry. Trzeba podkreślić, że np. zły stan zabudowań dworskich i folwarcznych nie był, lub też był w niewielkim stopniu, wynikiem zawieruchy wojennej, która przetoczyła się przez tereny Rzeczypospolitej w początkach XVIII stulecia (wielka wojna północna). Wynikał on natomiast raczej z wieloletnich zaniedbań kolejnych właścicieli wsi, którzy, jak widać to było w przypadku kościoła wojutyckiego, nie wykazywali większego zainteresowania stanem budynków, nie mówiąc już o ich generalnym remoncie bądź konserwacji.

Pod względem wysokości obciążeń ludności wiejskiej, Wojutycze zasadniczo nie odbiegały od reszty tego typu majątków szlacheckich. Średnio zagrodnicy piesi i ćwiertnicy obciążeni byli pańszczyzną w wymiarze 3 dni tygodniowo. Stosunkowo rzadko zdarzały się zwolnienia w postaci świadczenia innych powinności lub zamiany pańszczyzny na czynsz. Z kolei obciążenia chałupników wynosiły ok. 1 dnia pańszczyzny w tygodniu. Pewną, choć niewielką sumę przynosiły właścicielom Wojutycz najmy pól, ogrodów i łąk.

Edycję przygotowano zgodnie z zasadami „Instrukcji wydawniczej dla źródeł historycznych od XVI w. do poł. XIX w.” opracowanej przez Kazimierza Lepszego jeszcze w latach 50. XX w. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że ze względu na brak możliwości zastosowania wszystkich jej reguł w pracy nad edycją inwentarzy dóbr historyk opracowując te źródła do wydania powinien kierować się przede wszystkim zdrowym rozsądkiem⁵⁴.

Pisownię zmodernizowano z zachowaniem pewnych form oddających urok wymowy staropolskiej. Pozostawiono więc niektóre oboczności i archaiczne formy morfologiczne wyrazów („cztery”, „ośm”, „żelaznemi”, „skuble”, „alkirz”, „kwatiry”, „ziarko”, „styrтка” itp.), dawne formy użycia czasowników („otwierającemi się”), a także, kierując się koniecznością udostępnienia tekstu również tym, którzy nie mają za sobą studiów i przygotowania historycznego bądź edytorskiego, przyjęto zasadę pełnego tłumaczenia fragmentów z języka łacińskiego na język polski. Zachowano także dawne przyrostki czasowników oraz oryginalne brzmienie nazw geograficznych. Polską wersję tłumaczenia tekstu łacińskiego zapisanego w edycji kursywą umieszczono w nawiasach prostokątnych „[]”. Z kolei nawias kątowny „<>” zastosowano do rozwinięcia lub uzupełnienia brakujących liter.

⁵⁴ K. Lepszy, *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI w. do poł. XIX w.*, Wrocław 1953. J. Dygdała, *Z doświadczeń edytora osiemnastowiecznych lustracji i inwentarzy – czy instrukcja wydawnicza jest w ogóle potrzebna?* [w:] *Teoria i praktyka edycji...*, szczególnie s. 143–147.

Oryg.: Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Ukrainy we Lwowie, fond 13, opis 1, nr 500, s. 3437–3455 [Центральний державний історичний архів України, м. Львів, фонд 13, опис 1, справа 500, s. 3437–3455].

[s. 3437]

[w grodzie przemyskim 2 XII 1715]

Inwentarz wsi Wojutyecz przy tradycyjej urzędowej spisany

Dwór wojutycki

Wjeżdżając do dworu, który jest w okopie, bramka nowa z drzewa budowana bez wrót i zamknięcia, w tej bramie po prawej ręce izdebka dla warty bez drzwi i bez okna i bez pieca, komin murowany nad dach wywiedziony. Przy tej izbie turma. Idąc od bramki w lewą stronę budynek nowy, do którego drzwi do sieni na zawiasach żelaznych z wrzeciędzmem i skubkami żelaznemi. W tychże sieniach okna dwie wielkie, we dwie kwatery, w olów oprawne, w jednym oknie szyb sześć sfluczonych. Od tychże drzwi w prawo idąc do izby średniej drzwi na zawiasach żelaznych z klamką i antabą żelazną. W teźże izbie okien trzy wielkich we dwie kwatery, w tychże oknach szyb sfluczonych ośm, tamże kominek murowany i piec zielony kaflowy do dwóch izb służący, z której izby po prawej stronie do pokoju drzwi na zawiasach żelaznych z klamką, antabką i wrzeciędzmi żelaznemi. W tymże pokoju okien dwie wielkich w kwatyr dwie, w których oknach szyb dwanaście sfluczonych, ze średnicy zaś izby idąc w lewa do drugiej izby drzwi na zawiasach żelaznych z klamką żelazną. W teźże izbie tenże piec co i do średniej izby z kominkiem i z kominkiem wielkim murowanym nad dach wywiedzionym. W teźże izbie okien dwie wielkich, we dwie kwatyr, w których szyb siedm sfluczonych. Z teźże izby drzwi jedne ku stawowi na zawiasach żelaznych [s. 3438] z wrzeciędzmem. Drugie do sieni także na zawiasach żelaznych z klamką i antabką. Trzecie drzwi do kaplicy na zawiasach żelaznych z klamką. W teźże kaplicy okien trzy wielkich, w których oknach szyb trzydzieści i jedna sfluczonych. W tych budynkach i sieni powała nowa, na którą powalę są schody ze drzwiami na górę otwierającemi się na biegunach ze skubkami dwiema. Na górze złożenia chłopskie różne, a Pańskich skór cielących dziewięć niewyprawnych. Idąc *recta* [prosto] od tego budynku do pokoiów, do których do sieni drzwi dębowe we dwoją składające się na zawiasach żelaznych z zasuwem żelaznym, kunkami i skublem żelaznemi. W tych sieniach okien dwie wielkich z szybami wielkimi, w jednym oknie pół kwatery wypadłej i szyba jedna sfluczona. Z tychże sieni idąc w prawo do pokoju drzwi na zawiasach żelaznych z klamką i antabą żelaznemi. W teźże izbie okien dwie wielkich, we cztery kwatery, w których szyb szesnaście potluczonych i piec kaflowy pobielany biały, stół wielki jodłowy, okrągły. W tym pokoju podłoga drewniana. Z tego pokoju do drugiego pokoju drzwi dębowe we dwoje składane, na zawiasach żelaznych z antabą i klamką. Piec zielony kaflowy z kominkiem murowanym i z kominem w sieni wielkim murowanym, do dwóch pieców nad dach wywiedzionym. W tymże pokoju okien dwie wielkich, we cztery kwatery, w których szyb sfluczonych siedm, z tego pokoju drzwi jedne do drugiego pokoju na zawiasach żelaznych bez klamki i antaby. W którym pokoju okna nie masz. W przeszłym pokoju posadzka z drzewa zgniła. Z tegoż pokoju, drugie drzwi do sieni na zawiasach żelaznych z klamką i antabą. W tychże sieniach drzwi ku tyłowi wyróżnione, od sieni tych prosto idąc od stołowej izby, do której drzwi we dwoje składane na zawiasach żelaznych

z klamką krytą i antabą. W tejże izbie stołowej okien dwie wielkich we cztery kwatry i szyby wielkie, w których szyb szesnaście stłuczonych [s. 3439] z okiennicami, piec biały kaflowy malowany, polewany kominek murowany. Z tejże izby stołowej do pokoju drzwi we dwoje składanych na zawiasach żelaznych z klamką i zatyczką, okno jedno wielkie jest, kominek murowany i piec kaflowy malowany polewany do drugiego pokoju służący, do tegoż pieca i drugiego w stołowej izbie komin murowany nad dach wywiedziony. Stół okrągły jodłowy. Z tego pokoju drzwi do drugiego pokoju także we dwoje składane na zawiasach żelaznych z klamką. W tymże pokoju okno jedno o czterech kwadratach, w którym szyb trzy stłuczonych z okiennicami. Z tego pokoju drzwi we dwoje składane na zawiasach żelaznych z klamką. W tymże pokoju okien dwie wielkie z okiennicami we cztery kwatry, szyb sześć, w tym okna stłuczonych, kominek murowany. Z tego pokoju drzwi do sieni we dwoje składane na zawiasach żelaznych z klamką i zasuwkami żelaznymi, w tych wszystkich pokojach posadzki drewniane i powały tak nad pokojami, jako i nad sienią drewniane. Od tych pokojów w prawo nas stawkiem kuchnia z drzewa starego budowana bez drzwi i okien połacona a nie pobita i bez komina. W lewo zaś idąc stajnia długa słomą poszyta, w górze i u dołu gontami pobita, ściany z chrustu plecione, okna po^awyrzynane^a, do której wrot dwoje, jedne w pół z gontów na biegunach bez wszelkiego zamknięcia, drugie drewniane we dwoje składane i d[...]^bna biegunach, u góry na kunach żelaznych ze żłobami i drabinami. ^cZe^c stajni ku bramce ^didąc^d pod dachem ^epiwnica nowym^e budowana z drzewa starego, do której wchodzą drzwi stare na zawiasach żelaznych z wrzeciędzem i skubłami żelaznymi. W tej piwnicy w antalku gorzałki ^fgarcy kilka^f i marchwi półmiarków ze cztery, w baryłce largu winnego garcy ze cztery.

Folwark

Wrota przy płocie stojące na biegunach, do sieni drzwi na biegunach z klamką i zawiartką drewnianą, w lewo idąc drzwi do izdebki za zawiasach żelaznych z haczkami. W tej izdebce [s. 3440] okien dwie niewielkich w drewno oprawnych. Piec prosty biały z kominkiem, szafa przy drzwiach zielona stolarską robotą. Ław po pod okna dwie. Drzwi do alkirza na zawiasach żelaznych z wrzeciędzem. Okno w alkirzu małe w drewno oprawne, *ex opposito* [po przeciwnej stronie] z tej izdebki idąc do piekarni drzwi na biegunach zawiartką, okien dwie złych, jedne gąkami we środku zabite gąkami, drugie polepione. Piec w piekarni wielki piekarniany. Pługów dwa z żelazami i ze wszystkimi potrzebami. Żłób zły, bron dwie, a trzecia zła. Z tejże sieni na oborę drzwi na biegunach z zawiartką, w oborze półtory szopy z jednej strony okryte chliw na tejże oborze wrota z chrysty plecione ^gdo ogrodu, ogród pohakowany, staw nie bardzo zestawiony bez ryb^g.

Na oborze w chliwie stado

Klacz siwa z klaczką gniadą tegoroczną, klacz gniada, pod nią konik gniady z gwiazdką tegoroczni, klacz gniada z gwiazdą małą, kopyta zadnie białe, pod nią łoszyca⁵⁵ także, łysa z kopytami zadnimi białymi łagawa, klacz gniada srokata, pod nią łoszyca gniada tegoroczni, klacz gniada cugowa, bez ^hrz^hębięcia, klacz cisawa z gwiazdką, pod nią łoszyca gniada tegoroczni, klacz z Wisniowa gniada, konik pod nią tegoroczni gniady, chromy zołzuje, klacz gniada kara, pod nią konik gniady tegoroczni, klacz karych roboczych dwie, te wszystkie stare klacze.

⁵⁵ W języku staropolskim i ruskim tym mianem określano młodą klacz.

Woły

Wołów czarnych dwa, srokatyh dwa, piąty bernasty chromy, szósty płowy, siódmy czerwony, ósmy czerwony boczasty.

Krowy na folwarku

Krowa bernasta, jałowa, druga czarna Pana Baczyńskiego⁵⁶, trzecia krowa gniada, krowa czarna młoda pierwiastka. *Item* [ponadto] krowa czarna kutofosta. *Item* [ponadto] krowa czarna gaława, *item* [ponadto] krowa czarna hałocha, *item* [ponadto] krowa płowa dychawiczna, *item* [ponadto] krowa płowa od Łabiaka, *item* [ponadto] krowa płowa podłasiasta, *item* [ponadto] krowa zbernasta płowa, *item* [ponadto] krowa czarna kozula. Buchaj podłasiasty gniady, drugi gniady, byczek dwulatek, byczek drugi czerwony [s. 3441]-wony dwulatek, trzeci byczek gniady dwulatek, byczek czerwony kozowaty, byczek czarny dwulatek, byczek dwulatek czerwony, byczków dwa czarnych roczniaczków, byczek roczniaczek czarny ślepy. Jałowica czerwona dwulatka, jałówka biała dwulatka, jałówka kraso czerwona dwulatka, jałówka czarna dwulatka, jałówka czerwona dwulatka, jałówka kraso roczniaczka, jałówka płowa roczniaczka, jałówek cztery gniadych podpalanych dwulatek, jałówka czerwona roczniaczka, jałówka czerwona, podpalana dwulatka, jałówka kraso czerwona trzylatka, jałówka roczniaczka, czerwona.

Świnie i wieprze

Świnia czarna, wieprzyków buryh trzy, wieprzyków żółtyh dwa, świnek tegorocznych małych trzy, wieprzyków tegorocznych dwa, wieprzyk bury tegoroczni, świnia stara dyktawa, wieprzyk żółtawy tegoroczni żółtawy, świnia stara boczasta, świnia białoboczasta. Wieprzek biały tegoroczni, wieprz czarny dwuletni, świnia bura stara, wieprzek bury roczniak, świnia biała stara, czarna świnia stara, wieprzek czarny roczniak, świnka czarna. Gospodarz żółtawy.

Gumno wojutyckie

Do którego wrota od folwarku proste, w tym gummie stodół dwie wielkich, w jednej zboża, to jest żyta ozimego kup ośmnaście z próby, którego nie wychodzi tylko półmiarków półsiódma, że zaś to żyto stokłosne, tedy taksa onego półmiarek po złotych sześciu kładzie się. Pszenice ozimej kop *circiter* [około] dwadzieścia, z której próby nie wychodzi, tylko półmiarków ośm, półmiarek jeden po zlot. ośm rachując. Grochu kop czterdzieści pięć, z próby onego wychodzi półmiarków dwadzieścia i dwa, półmiarek każdy, *ex quo* [z czego] ten groch nie bardzo piękny rachuje się zlot. siedm. Jęczmienia kup czterysta pięćdziesiąt, z próby którego wychodzi półmiarków sto dziewięćdziesiąt. *Ex quo* [Z czego] zaś ten jęczmin niepiękny, półmiarek każdy rachuje się po zlot. trzy. Owsa kup sto trzydzieści i jedna, z próby którego wychodzi półmiarków ośmdziesiąt i pięć, każdy półmiarek rachuje się po zł. dwa i groszy dziesięć. Skołodry⁵⁷ kop sto dwadzieścia i dziewięć, z próby której wychodzi półmiarków trzydzieści i dwa. Półmiarek rachuje się po zł. trzy. Hreczki kop sto cztery, z próby której [s. 3442] wychodzi półmiarków trzydzieści i cztery. Półmiarek każdy rachuje się po zł. trzy i groszy dwadzieścia i cztery. Pszenicy jurej kop

⁵⁶ NN.

⁵⁷ Skołodra/skołojrza/skołojrzak – gatunek owsa.

sześcudziesiąt i ośm, z której wychodzi półmiarków dwadzieścia i dwa, ale że sama wyka⁵⁸ i groszek, a ziarno pszenicy gdzieniegdzie znajduje się, tej się tylko rachuje półmiarek po zł trzy. Prosa kop półdziewiętej, które zaraz wymłóconą i namłóconą, półmiarków dwa i mace, półmiarek prosa rachuje się po zł sześć. Druga młocarnia wielka. Poszycie w pół zgniłe, złe. Brogów trzy, w jednym wyżej wyrażona hreczka, w drugim po połowie pomieniony groch. Czwarty brog siana jesiennego niedawno koszonego niepełny. *Item* [Ponadto] styrtka takowegoż siana. Wrota drugie od zagumnia także proste i te gumno ze trzech stron płotem, miejscami złym, ogrodzone. W tymże gumnie znajduje się Pana Buczyńskiego stożków trzy, w jednym jęczmin, w drugim owies, w trzecim hreczka. Hreczki kop sześć, jęczmienia kop trzydzieści i dziewięć i snopów trzydzieści, owsa kup dziesięć. Przy tymże gumnie szpiklirz z drzewa budowany, do którego drzwi na zawiasach żelaznych trzech w wrzęciadzem i kłódką. W tym szpiklirzu płócien sztuk siedm, ósma zła, a że ją szczury zjedli, nie wchodzi *in taxam* [do taksy], ale się zostawuje przy kluczniku. Z tych sztuk siedmiu jedna lniana, cztery konopne, a dwie zgrzebne. Te płótna wszystkie taksują się zł. dziewięćdziesiąt i ośm i groszy jeden. W tymże szpiklirzu namiot we czterech 'wora-ch' i płot do kotary. Do tegoż namiotu drążki i kołki, kotłów dwa gorzałczanych, starych, pogniecionych, złych, podziurawionych bez czapek z rurami połomanami. Soli pół becзки, bęben dragański, kocioł piwny duży, zły, dziurawy od dwóch uchach. Masła fasek dwie, puzdro gdańskie garcowe bez flasz. Skórek cielęcych wyprawnych dziewięć, które myszy bardzo pojedli. Skóra od kozic i druga jałowicza stara, podarta. Krup hreczanych maca samborska i garcy pięć, krup jęczmiennych garcy siedm, krupek hreczanych garcy siedm, siemienia konopnego półmiarków dwa i maca, ale że stęchło w beczcze, półmiarek rachuje się po zł. siedmiu. Mąki pszenicznej petlowanej pięć półmiar-[s. 3443]-ków i miarka. Maki żytniej petlowanej półmiarków półtrzecia i miarka. Mąki razowej żytniej półmiarków trzy. Przed szpiżarnią stół wielki składany. W teże szpiżarni żyta pośledniego półmiarków pół-ósma i pszenicy półmiarek takroczej, to się na ordynarią czeladzi piekarnianej zostawuje. Idąc po schodach na górę tegoż szpiklirza drzwi na biegunach, które się w górę podejmują z wrzęciadzem wielkim i kłódką, na tej szpiżarni połci ośm, skór jałowiczych trzy niewyprawnych. Przędziwa konopnego klubów⁵⁹ pięć, a lnianego dwa. Derka włosiana, grochu półmiarek niepięknego.

Inwentarz pańszczyzny wsi Wojutycz Ćwiertnicy

	Dni	Konie	Woły	Czynsz złote	Blich ⁶⁰ złote	Kapłony	Sztuki
Jacko Szanda robi	3	1	2	3	1	1	3
Iwan Buca	3	2	–	3	1	1	3
Hryc Łodzinski	3	2	–	3	1	1	3
Stebelska wdowa	3	2	–	3	1	1	3

⁵⁸ Prawdopodobnie chodzi o wykę płotową – roślinę z rodziny motylkowych. Jest ona chwastem, występującym na łąkach i lasach, wykorzystywanym jako pasza dla zwierząt domowych.

⁵⁹ Klub – miara lnu wynosząca ok. 9 kądziółek.

⁶⁰ Blich – określenie miejsca, w którym jest bielone płótno.

Iwan Wasiuta teraz pieszy	3	–	–	3	1	1	3
Iwan Stolarczak	3	2	2	3	1	1	3
Paweł Petreszko	3	1	2	3	1	1	3
Fedko Kmieć	3	2	2	3	1	1	3
Miśko Duda pieszo robi	3	–	–	3	1	1	3
Hryć Petrecko	3	1	2	3	1	1	3
Fedko Hołowczak	3	3	–	3	1	1	3
Wasik Stepaniak	3	1	2	3	1	1	3
Kazimirz Matuszyn	3	–	2	3	1	1	3
Jaśko Franków pieszo robi	3	–	–	3	1	1	3
Ilko Kutiuk	3	1	–	3	1	1	3
Iwan Malewiczko	3	–	2	3	1	1	3
Wasil Malewiczko	3	2	2	3	1	1	3
Fedko Ilba	3	2	2	3	1	1	3
Ilka Hrywniak	3	2	–	3	1	1	3
Jacko Ilbiszyn	3	2	–	3	1	1	3
Fedko Kozicki	3	–	2	3	1	1	3
Jędrzej Andrusz czynsza daje zł.	–	–	–	30	–	–	
Hryć Buca	3	–	2	3	1	1	3
Jakim Hamuła do arendy robi	3	2	–	3	1	1	3

[s. 3444]

Ilko Buca	3	2	–	3	1	1	3
Iwan Gliściak	3	–	2	3	1	1	3
Michał Gałko	3	4	–	3	1	1	3
Iwan Gnida	3	–	2	3	1	1	3
Iwan Labisków	3	–	2	3	1	1	3
Stach Churczala	3	–	2	3	1	1	3

Ćwiertnicy części od JM Pana Zapłatyńskiego⁶¹

	Dni	Konie	Woły	Czynsze złote	Blich złote	Kapłony	Sztuki
Iwan Ryk	3	2	2	3	1	1	3
Iwan Kierkało	3	–	2	3	1	1	3

Powinności tych ćwiertników, każdy z nich w tydzień powinien orać dni trzy, na pług lasek sześć, w lasce łokci ośm, pokładać lasek siedm. Inne powinności po dwoje robić powinni, jako to do oborniku, do wożenia zboża, zażeń, obżeń, zakos, obkos, miasto zaś zagrabka do gnoju powinni wyjechać, po półmiarku oziminy na nasienie bez pańszczyzny koždy obić powinien. Na powóz za Pańskie jechać, kur spasných, od krowy po dwie, od jałówki po jednej, albo za każda kurę po groszy półósma dawać, strażą kolejną odbywać. Za kapłona po złotemu jednemu, także za każdą sztukę po złotemu płacić i za blich po złotemu dawać mają i inne powinności według dawnych zwyczajów odbywać powinni.

Zagrodnicy wojutyccy piesi

	Dni	Konie	Woły	Czynsze złote	Czynsze grosze	Kapłony	Sztuki
Iwan Kierelta robi	3	–	–	–	21	1	3
Tymko Procyszak	3	1	–	–	21	1	3
Fedko Petrecko	3	1	–	–	21	1	3
Stefan Skiba polny	–	–	–	–	21	1	6
Iwan Szarko	3	–	–	–	21	1	3
Iwan Zarzycki cieśla	3	1	–	–	21	1	3
Tymko Picho czynszuje i robi dzień jeden	1	–	–	11	–	–	–
Hryć Mielniczyn	3	1	–	–	21	1	3
Waśko Buca	3	–	–	–	21	1	3
Buca Janowski czynszuje, daje	–	–	–	20	–	–	–
Oleksa Sawka do arendy należy	–	1	–	–	21	1	3
Waśko Sawka	3	1	–	–	21	1	3

⁶¹ Być może chodzi o Franciszka Zapłatyńskiego herbu Sas (zm. 1769) – późniejszego miecznika przemyskiego w latach 1765-1768, wojskiego przemyskiego w latach 1768-1769 lub o Józefa Zapłatyńskiego, stolnika kołomyjskiego, który otrzymał nominację na ten urząd pod koniec stycznia 1763 r.

[s. 3445]

Fedko Malecki	3	1	–	–	21	1	3
Wojcienzycha wdowa	3	–	–	–	21	1	3
Wawrzyn Wałaszyn klucznik	–	–	–	–	21	1	3
Piotr Zarzycki cieśla	3	–	–	–	21	1	3
Michał Kochulka	3	–	–	–	21	1	3
Jędrzej Szarko	3	–	–	–	21	1	3
Iwan Pinik	3	–	–	–	21	1	3
Maksym Bołożyn	3	–	–	–	21	1	3
Fedko Zarzycki cieśla	3	–	–	–	21	1	3
Iwan Szarczyszyn	3	–	–	–	21	1	3
Hryć Kowal co potrzeba robi, do dworu daje	–	–	–	11	–	–	–
Steć Hryzło	3	1	–	–	21	1	3
Hryć Kuchnicz	3	–	–	–	21	1	3
Iwan Grobiec	3	–	–	–	21	1	3
Hryć Szemejko	3	–	2	–	21	1	3
Lesko Łabiak	3	–	–	–	21	1	3
Waśko Spodaryk	3	–	–	–	21	1	3
Piotr Iwański	3	–	–	–	21	1	3
Hryć Iwański do arendy robi	3	–	–	–	21	1	3
Maćko Faluszcza	3	–	–	–	21	1	3
Jędrzej Hawal	3	–	–	–	21	1	3
Buca Jazowy	3	2	–	–	21	1	3
Fedio Waniów	3	1	–	–	21	1	3
Jacko Sawka kowal do dworu co potrzeba robi i daje	–	–	–	11	–	–	–
Ilko Chrzanowski nowo osadzony	–	2	–	–	–	–	–
Waśko Gołko	3	–	–	–	21	1	3
Jaśko Picho	3	–	2	–	21	1	3
Fedko Nadolski robi i daje	1	–	–	15	–	–	–
Jacko Waniszyn	1	+	–	12	–	–	–

Błażej Pacholek robi	3	1	–	–	21	1	3
Iwan Kulczycki, temu dano parę wołów z dwora	3	–	2	–	21	1	3
Wojtek Babinczak polny	–	–	–	–	21	1	3
Hryc Mielnik daje czynszu	–	–	–	8	–	–	–
Iwan Mielnik daje czynszu	–	–	–	15	–	–	–

[brak stron 3446-3447]

[s. 3448]

	Dni	Konie	Woły	Czynsze złote	Czynsze grosze	Kapłony	S<z>tu-ki
Franek Wyszyński krawiec czynszu daje	–	–	–	15	–	–	–
Iwan Kicuła czynszu daje	–	–	–	60	–	–	–
Waśko Iwan Kuciuk zubożały	–	–	–	j j	–	–	–
Pop wojutycki daje czynszu	–	–	–	7	–	–	–

Zagrodnicy z części Pana Zapłatyńskiego

	Dni	Konie	Woły	Czynsze złote	Czynsze grosze	Kapłony	Sztuki
Grzeško Baszak robi	3	1	–	–	21	1	3
Michał Baszak	3	–	2	–	21	1	3
Paweł Baszak	3	1	–	–	21	1	3
Lesko Rykow, zięć	3	–	–	–	21	1	3
Hryno Szeptycki	1	1	–	11	–	–	–
Senko Kierkało	3	1	–	–	21	1	3
Jacko Baszak	3	–	2	–	21	1	3
Piotr Błaszczycycki	3	–	–	–	21	1	3
Hryno Kierkało	3	–	–	–	21	1	3
Daćko Łabiak	3	–	–	–	21	1	3

Powinności zagrodników, każdy z nich w tydzień powinien robić pieszo według opisanego inwentarza, zakos, obkos, zażen, obżen, za zagrab i ograb, tłoka do gnoju, szarwarki, młócić oziminy, półmiarek na nasienie bez pańszczyzny, za pańszczyznę zaś

młócić oziminy, kopę jarzyny, snopów siedmdziesiąt, tak jako ćwiertnicy i chałupnicy i inne powinności z dawna należące, jako i kmiecie, okrom orania i pokładania odbywać powinni.

Chałupnicy

	Dni	Konie	Czynsze złote	Sztuka	Pół sztuki
Miśko Wasiuta robi	1	1	2	1	1
Michał Nadolski	1	–	2	1	1
Tymko, syn Pichów	1	–	2	1	1
Marko Komorowski	1	–	2	1	1
Piotr Jazowy leśny	–	–	2	1	1
Szymko Masztalirz dworowi służy	–	–	–	–	–
Michał Organiścín	1	–	2	1	1

[s. 3449]

	Dni	Czynsze złote	Sztuki	Pół sztuki
Błażek Kokot robi	1	2	1	1
Maćko Marcinów	2	2	1	1
Stach Chwoluszczak	1	2	1	1
Piwowarczyk czynszuje, daje czynszu	–	15	–	–
Waroszak Krawiec	–	6	–	–
Piotr Waluściak	1	2	1	1
Jacko Bogaczyk	1	2	1	1
Jędrzej Łabiak	1	2	1	1
Stec Kulhan	1	2	1	1
Fedko Kalita leśny	–	–	–	–
Szwiec głuchy	1	2	1	1
Jacko Patrzalski	1	2	1	1
Hryc Kawalek	1	2	1	1
Andrzej Opaliński	1	2	1	1
Lesko Hawuła	1	2	1	1
Wawrzyn Szanta	1	2	1	1
Zielińska	1	2	1	1
Grzeško Rzejniak	1	2	1	1
Iwan Jazowy	1	2	1	1

Andrzej Hryzło	1	2	1	1
Jędruch Błoszczyca	1	2	1	1
Wojciech Szwiec	1	2	1	1
Stach Pacykowskiego	1	2	1	1
Iwan Kuciuk	1	2	1	1
Iwan Picho	1	2	1	1

Powinności chałupników, każdy z nich w tydzień według opisanego inwentarza robić, czynsze oddawać, sztuki prząć, albo za każdą sztukę po złot. jednemu, oddawać oziminy na nasienie, bez pańszczyzny półmiarek nabić, za pańszczyznę zaś oziminy kopę, a jarzyny siedmdziesiąt snopów młócić, szarwarki odprawiać i insze powinności z dawna należące odbywać powinni.

[s. 3450]

Pola, ogrody i łąki puste najemne

	Złote	Grosze
Ogród Kozaków, siała Rembaska i stajanie jedne, należy	3	–
Ogród Woronowskiego, siał Baszak, należy	2	–
Ogród Kobjowski, siał Baszak	2	
Ogród Szodry, siała Fijałkowska	1	
Ogród Szodry młodego i staj troje taż siała	5	
Ćwierci połowę Andrejkowej siał pop, należy z niej zł.	10	
Na ćwierci Pondakowskiej siał Krzysko staje	1	
Na ćwierci Pelowskiej siała Zielińska, staj dwoje	2	
Ogród Orłowskiego siał Fedko Kalita	2	
Na ćwierci Orłowskiego siał Iwan Ryk, staj dwoje	2	
Ogrody Idukowskie dwa, siał Szeptycki	4	
Na zagrodzie diakowskiej Baszak siał ogród	2	
Ogród na Glebuczynym i stajanie tenże siał	3	
Na Supranowej ćwierci Ryk Iwan siał stajanie	1	
Na ćwierci Umokowej czworo staj i ogród tenże siał	8	
Ogród Górskiego tenże siał	2	
Ogród Koszowskiego tenże siał	2	
Z łąki Koszowej Iwan Ryk ma dać zł.	11	
Na ćwierci Galatyjowskiej Miško Wasiuta siał staje jedną	1	
Na ćwierci Kiczelowskiej Jacko Szanta siał staj pięcioro	5	
Ilko Stebelski z zagrody Tabanowskiej ma dać	11	

Na ćwierci Juskowej Wasiuta, pop i Bilas posiali staj pięcioro	5	
Na ćwierci Sitarowskiej siał Pawliszyn staj 5	5	
Na Segienowskiej ćwierci Szanta Jacko siał staj 1	1	
Na Szulakowej ćwierci Wasiuta siał staj 6 i ogród 1	8	
Z ćwierci Zubatego ilko Hołowczak siał staj 5	5	
Dolinki najął Baszak Grzeško za zł.	2	
Na ćwierci Pichowej siał Iwan Picho staj 4	4	
Na ćwierci Hrybowej Iwan Howczan z Ilkiem siali staj ośmioro	8	
Na ćwierci Artymorskiej Fedko Hołowczak siał staj siedmioro	9	
Na ćwierci Kunikowskiej Fedko Kmieć ma dać zł.	16	

[s. 3451]

	Złote	Grosze
Ćwierć Zielińskiego siał Pan Baczyński i zagrodę Szeptyckiego i na ćwierci Matuszewskiej staj czworo		
Tymko Procysak Błonia Matuszowskiego ma dać	12	
Z ogroda Matuszowskiego Waško Stepanek zł.	2	
Z ćwierci Stepaniacznej Waško Stepaniak za staj 4	4	
Z tejże ćwierci Fedko Stepaniak za jedną staję zł	1	
Z błonia Stepaniacznego z Dąbrówki ⁶² Szpytko zł	8	
Ogród Sitarowski siał Jacko Szanta zł	2	
W błoniu Omokowskim siał Iwan Ryk zł.	8	
Z ogroda Szcześniakowego Pawliszyn zł. dwa	2	
Z ogroda drugiego Szcześniakowego organista zł.	2	
Z trzeciego ogroda tegoż Iwan Picho	2	
Z błonia Andruszowego Buca Jazowy zł	6	
Z ogroda Juskowego Fiałkowska zł	1	
Z błonia Szcześniakowego z Dąbrówki Franciszek Kawalek ma dać	6	
Stach Faluszcak z błonia Szcześniakowego	6	
Z błonia Pichowego z Dąbrówki Franciszek	8	
Z błonia Kuszowego Jacko Sznta zł.	5	
Z błonia Kuszowego Hrynko Buca	6	
Z błonia Kuszowskiego trzeciego	2	
Z błonia Hajdukowego Bałaża i Buc	6	
Z Błonia Pieleckiego Jasiek, ka<r>czmarz z Dąbrówki	7	

⁶² Dąbrówka – wieś w województwie ruskim położona 4 km na południe od Wojutycz.

Z ćwierci Hajdukowej Jacko Picho	2	
Tenże z ogrodu Hajdukowego	1	18
Z błonia Andraszowego Stefan Skiba	4	
Z błonia Iwańskiego Buca Janowski	4	
Z ogroda Rywnaczynego Wasyl Malowiczko	2	
Z ogroda Kocopojowego, którego siał połowę pop	1	
Tegoż ogroda siał połowę P. Baczyński		
Na ogrodzie Buczynym tenże P. Baczyński siał proso		
Z zagrody Buczynej Tymko, syn Pichów i z Błaszkiem mają dać zł.	6	
Z ogroda Wołoszynowego Jacko Patryka	2	
Z ogroda Steżykowego pop ma dać	2	

[s. 3452]

Na ćwierci Sliżykowej siał Wasyl Malowiczko staj 6	6	
Na ćwierci drugiej Szliżykowej siał pisarz staj pięcioro	5	
Z ćwierci Onyszkowskiej, którą siał pisar<z> Bielas	8	
Z błonia Onyszkowskiego tenże ma dać	12	
Z ćwierci Ślepkowej z ogrodem, błoniem Hryb z Nadyb ⁶³	11	
Z ćwierci Kolibkowej Fedko Ilba	7	
Z tejsze ćwierci z Błonia Tymko Proczyszak	6	
Z ćwierci i z ogroda Hrywnakowskiego i z Błonia Ilko Hrywniak	5	
Na ćwierci Opalińskiego za dwoje staj Fedko Kozicki	2	
Na tejsze ćwierci Andrzej Opaliński z astaj dwoje	2	
Na tejsze ćwierci siał P. Baczyński staj troje	–	–
Z ćwierci Samborskiego Wasyl Malowiczko	27	
Z ćwierci drugiej Samborskiej Fedko Ilba	27	
Z ćwierci Pelechatego Michał Gołko	27	
Z drugiej ćwierci Pelechatego Hrynko Buca	24	
Z zagrody Ilbinej Fedko Ilba złotych dziewięć	9	
Tenże z Moczydła ⁶⁴	5	
Z zagrody Bubelinej Fedko Ilba zlot.	12	
Z ogrodu Zubałowego Rykow zięć	2	
Iwan Hołowczak z łąki z Walisk ⁶⁵	12	

⁶³ Nadyby – wieś w województwie ruskim położona ok. 3,2 km na zachód od Wojutycz.⁶⁴ NN.⁶⁵ NN.

Z zagrody Golakowej Hryńko Seniejko	6	
Z zagrody Rejniakowej Stec Hryzłó	8	
Z Błonia Matuszy Kazimirz	3	
Ugóř za Jasiennicą ⁶⁶ Jan Źelazny z Dąbrówki najął	20	
Sztukę gruntu na Biskowskim najął Grzegorz Rydzak z Biskowic ⁶⁷	20	
Tamże tenże najął półtory zagrody	15	
Wojciech Rydzak tamże najął zagrodę jednę	10	
Prętów ⁶⁸ najętych na łąkach siedmdziesiąt i dziewięć każdy rachując po zł dwa facit [czyni] zł	158	

Ex quo inventario in praesentia communitatis villae eiusd [Z tego inwentarza, w obecności wspólnoty tejże wsi] *Wojutyctze connotato* [sporządzonego]: *Quoniam ex proventibus bonorum eorundem ut pote ex censibus a subditis provenien<tibus> pro caponibus, pro filis ad conficiendas telas alias* za sztuki, *pro dealbandis telis* [Ze z dochodów z tychże dóbr, a mianowicie z czynszów przychodzących od poddanych za kapłony, za przędzę do przygotowania płótna albo za sztuki, za bielone płótna] [s. 3453] *alias* [albo] z blichu, *pro galinis, ex desertis agris et hortis ab eiisd subditis conductis, ab arendatore Braxatorii pro fenificiis ad confalcastrandum, tum et pro agris, per varios subditos etiam vicinos conductis, alias* [za kury, z opuszczonych pól i ogrodów przez tychże poddanych dzierżawionych, od dzierżawcy browaru za sianokosy, a ponadto za pola przez różnych poddanych i sąsiadów albo] za najmy sznurów i ról, *pro telis paratis, pro faeno incumulo in holodio, atque in acervo existenti, summa trium millium trecentorum viginti novem flor<enorum> et grossorum septem, pro frumentis vero iuxta connotationem cassularu<m> et modiorum et p<ræ>tium in eodem inventario exp<re>ssum summa mille trecentorum viginti quinque flo<renorum> et gross<orum> unius ad p<er>cipiendum elicitur. Quæ summæ simul iunctæ efficit summam quatuor millium sescentorum quinquaginta quatuor flo<renos> et grossos octo. Ex qua summa siquidem in rem M<agnifi>ci capitanei libuse<censis> iam receptæ summæ infrasc<rip>t<æ> ut pote ex arenda Braxatorii Wojutycten<sis> nongenti viginti quin<que> ^kfloreni* et grossi undecem ex censibus a subditis quinquaginta septem fl<orenos> grossi decem, galinae centum octuaginta ^lseptem^l ex fenificiis alias* [za przygotowane płótna, za siano zgromadzone w spichlerzu i pozostawione w stogach suma trzech tysięcy trzystu dwudziestu dziewięciu florenów i siedmiu groszy, natomiast za zboże – według spisu stogów i miar oraz według ceny w tym inwentarzu wyrażonej – suma tysiąca trzystu dwudziestu pięciu florenów i jednego grosza jest uzyskana do pobrania. Te sumy razem połączone dają sumę czterech tysięcy sześciuset pięćdziesięciu czterech florenów i ośmiu groszy. Od tej bowiem sumy na rzecz Wielmożnego starosty libuskiego⁶⁹ już zostały pobrane niżej wypisane sumy, a mianowicie z dzierżawy browaru w Wojutyctzach dziewięćset dwadzieścia pięć florenów i jedenaście groszy, z czynszów od poddanych pięćdziesiąt siedem i dziesięć

⁶⁶ Jasiennica – potok będący dopływem Strwiąża, płynący przez południową część Wojutyctz.

⁶⁷ Biskowice – wieś w województwie ruskim położona nad Strwiążem ok. 6 km na południowy-wschód od Wojutyctz.

⁶⁸ Pręt – dawna miara powierzchni wynosząca: pręt koronny, tzw. kwadratowy ok. 20 m² lub tzw. nowopolski – 18,66 m².

⁶⁹ W 1715 roku starostą libuskim był prawdopodobnie Kazimierz Antoni Stadnicki (1690-1717).

groszy i sto osiemdziesiąt siedem kur, za sianokosy albo] za pręty *centum quinquaginta octo fl<orenos> pro agris a subditis Biskovicen<sibus> et aliis conductis sexaginta quinque flo<renos> efficiunt summa^m mille ducentos quinquaginta duos ⁿ flo<renos> et grossos tredecem et medium, exclusis itaq<ue> summis superius exp<re>ssis, in rem M<agnifi>ci capitanei Libuscen<sis> p<er>ceptis restat ex eiisdem ad p<er>cipiendum proventum summa trium millium quadrigentorum quadraginta duorum flo<renorum> polo<norum> et grossorum semisex. Quam summam suprascriptam M<agnifi>co actori off<iciu>m adiudicat, et bona superius specificata villæ [sto pięćdziesiąt osiem florenów, za pola od poddanych z Biskowic i za inne dzierżawy sześćdziesiąt pięć florenów, co daje sumę tysiąca dwustu pięćdziesięciu dwóch florenów i trzynastu i pół grosza. Po odjęciu więc wyżej wymienionych sum pobranych na rzecz Wielmożnego starosty libuskiego zostaje z tego do pobrania dochodu suma trzech tysięcy czterystu czterdziestu dwóch florenów polskich i sześć i pół grosza. Tę wyżej zapisaną sumę Wielmożnemu powodowi sąd przysądza, a wyżej wyliczone dobra wsi] Wojutycze cum omnibus subditis eor^ou^m<que> dationibus cum curia et omnibus frumentis atque ^pemolumentis, ^tum^r inseminationibus hyemalibus ut pote siliginis modiis ^soctuaginta uno^s et medio, tritici modiis duodecem ex ^agnitione^t inseminantiu<m> inseminatis ad realem satisfactionem eidem M<agnifi>co actori tradit p<ræ>custodiendo M<agnifi>co actori, si quid in iuvamina subditorum et cons^uervati^u<o>nem eorundem, atq<ue> in segetes æstivales de suo et verificatione. Regestroru<m> laboriosi Bilas notarii [ze wszystkimi poddanymi i ich daninami, z dworem, z całym zbożem i wszystkimi korzyściami, a także z zasiewami ozimymi, a mianowicie osiemdziesiąt jeden i pół miary żyta, dwanaście miar pszenicy, zasianymi, co przyznają sięjący, przekazuje temuż wielmożnemu powodowi na faktyczne zadośćuczynienie dla zabezpieczenia wielmożnego powoda. A jeśli coś na wsparcie poddanych i ich zachowanie i do zasiewów jarych ze swojego [majątku-J.G.]. Za potwierdzeniem rejestrów pracowitego Biłasa notariusza] [s. 3454] erogaverit ante expirationem possessionis ipsi restitui per M<agnifi>cum hæredem debetur.*

Quoniam vero proventus tam in bonis villæ Nadyby q<ua>m in ipsis bonis villæ Wojutycze exten^{va}tioni summæ provisionalis demonstrari non potest. Ideo satisfaciendo decreto præallegato tribun<a>t<us> ad bona alia eiusd M<agnifi>ci capitanei libuscen<sis> in terra premis<liensi> consisten<tia> videlicet ad villam Rakowa⁷⁰ curiamque ibid sitam, ducente p<ar>te actorea feria quinta ante festum Sancti Andreae Ap<osto>li A<nn>o p<ræ>sentis condescendit. Ibidemque præsentibus Magnifico Actore nec non Generosis et Nobilibus Ioanne Mojski, Stanislaw Oleksiński, Francisco Krubski, Martino Bartoszewski, Benedicto Lechowicz, Stanislaw Pogorzelski, bonorum eorundem villæ ^factore nec non Laboriosis Łuka Żuławski suprascriptorum bonorum advocato et aliis permultis subditis ⁿon quoq<ue> ^y Min<is>t<er>ia R<eg>ni G<enera>li provido Petro Kochan actus p<ræ>sentis appre iurisdictionem fundavit et p<ræ>fato M<agnific>i fundatam proclamare mandavit et insistendo sæpe dicto decreto tribu<na>t<us> bona ead villæ Rakowa in exstenuationem summæ provisionalis uti hereditaria M<agnifi>ci citati dimittere voluit. Verum quoniam suprascripti Nobilis Stanislaw Pogorzelski atq<ue> Laboriosus Żuławski N<omi>ne Domini sui, nempe Generosi Josephi Chojnacki asserendo eund G<enero>si Dominum suum, contractum ratione arendatoriae poss<esi>onis eorund bonorum, Inter Magnificum citatum ab una Dominumque suum parte ab altera conscrip<tum> habere eundemq<ue> in quovis termino reproducere declar<aver>unt et hac ratione traditioni seu dimissioni bonoru^{aa}

⁷⁰ Rakowa – wieś w województwie ruskim położona ok. 6 km na północny-zachód od Wojutycz.

*m^{aa} se se opposuerunt. Quorum visa oppositione officium præfatum a traditione eadem superse-
dit. Et quoniam in terra premisliensi bona alia possessioni Magnifici citati superscripti subiecta
non sunt, officium* [wyłoży przed końcem posiadania, powinno być mu zwrócone przez
wielmożnego dziedzica.

Ponieważ zaś dochody tak w dobrach wsi Nadyby, jak i w samych dobrach wsi
Wojutycze nie mogą być przekazane na spłatenie zabezpieczonej sumy, więc dla rea-
lizacji wyżej przytoczonego wyroku, sąd do innych dóbr tegoż wielmożnego starosty
libuszeńskiego znajdujących się w ziemi przemyskiej, mianowicie do wsi Rakowa
i położonego tam dworu, prowadząc stronę powodową, w czwartek przed świętem
świętego Andrzeja Apostoła bieżącego roku⁷¹ zjechał. I tamże w obecności wielmożnego
powoda, a także szlachetnych i urodzonych Jana Mojskiego⁷², Stanisława Oleksiń-
skiego⁷³, Franciszka Krubskiego⁷⁴, Marcina Bartoszewskiego⁷⁵, Benedykta Lechowicza⁷⁶,
Stanisława Pogorzelskiego⁷⁷ pełnomocnika w zarządzie dóbr tejże wsi oraz pracow-
itych Łukasza Żuławskiego wyżej wymienionych dóbr wójta i innych bardzo licznych
poddanych oraz woźnego sądowego rozsądnego Piotra Kochana⁷⁸, na mocy niniejsze-
go aktu sąd przyznał jurysdykcję i przyznaną polecił ogłosić rzezonemu szlachcicowi,
a przestrzegając często wspomnianego dekretu, dobra wsi Rakowa – jako dziedzictwo
wielmożnego pozwanego – postanowił puścić na spłatę zabezpieczonej sumy. Skoro
jednak wyżej wymienieni szlachetny Stanisław Pogorzelski oraz pracowity Żuławski⁷⁹
w imieniu swojego pana, mianowicie szlachetnego Józefa Chojnackiego⁸⁰, zadeklarowa-
li, że on [Pogorzelski-J.G.] oraz pan tamtego [Chojnacki-J.G.] mają umowę na dzierżawę
tychże dóbr podpisaną między z jednej strony wielmożnym pozwanym, a z drugiej pa-
nem tamtego [Chojnackim-J.G.], oraz że ją [umowę-J.G.] w jakimkolwiek terminie od-
nawiają. Na tej podstawie sprzeciwili się przekazaniu albo oddaniu dóbr. Widząc ich
opór, rzeczony sąd od tegoż przekazania odstąpił. A ponieważ w ziemi przemyskiej nie
ma innych dóbr znajdujących się w posiadaniu Wielmożnego pozwanego] [s. 3455] *ad
bona in terra sanocen<si> consistentia se se, captato oportuno tempore, ad primam requisitionem
Magnifici actoris condescensu<ru>^{bbm}^{bb} bonaque ad extenuan<tem> provisionem correspon-
dentia in possessionem Magnifici actoris dimissurum se se declarat actus præsentis vigore.
Franciscus ab Orzechowce [c...]^{us} Orzechowski venator vicecapitaneus et iudex
castr<ensis> premisliensis. Dominicus Michael de Wiszniów Wiszniedd^w^{dd}ski tribun<us>
czerniechovien<sis> notari<us> castren<sis> premisliens<sis> mp.* [na mocy niniejszego
aktu sąd deklaruje, że zjedzie w odpowiednim czasie do dóbr leżących w ziemi sano-

⁷¹ Święto św. Andrzeja Apostoła (30 listopada) wypadło w 1715 r. w sobotę, zatem czwartek wy-
padał dwa dni wcześniej, czyli 28 listopada.

⁷² NN.

⁷³ NN.

⁷⁴ NN.

⁷⁵ NN.

⁷⁶ NN.

⁷⁷ NN.

⁷⁸ NN.

⁷⁹ NN.

⁸⁰ Być może chodzi o Józefa Chojnackiego, późniejszego komornika ziemskiego przemyskiego,
wzmiankowanego kilkakrotnie w latach 1722–1731 w aktach grodzkich przemyskich, zob. AGZ, t. 22,
Lauda sejmikowe, t. 3: *Lauda wiszeńskie 1673–1732*, oprac. A. Prochaska, Lwów 1914, s. 682, 706, 710, 715,
716, 729, 731.

ckiej na pierwsze wezwanie wielmożnego powoda i a dobra odpowiadające spłacane mu zabezpieczeniu odda w posiadanie wielmożnego powoda.

Franciszek z Orzechowiec [...^{ee}] Orzechowski, łowczy, podstarości i sędzieja grodzki przemyski⁸¹.

Dominik Michał z Wiszniowa Wiszniowski, wojski czernihowski, pisarz grodzki przemyski⁸², ręką własną.

^{a-a} – napisane inną ręką; ^b – fragment nieczytelny, tekst uszkodzony; ^{c-c} – napisane inną ręką; ^{d-d} – napisane inną ręką; ^{e-e} – wyrazy oznaczone przez nadpisanie cyframi „1”-„2”-„-„budowana”, co oznacza pierwotną pomyłkę pisarza grodzkiego w szyku zdania, skorygowaną w późniejszym czasie; ^{f-f} – napisane inną ręką; ^{g-g} – napisane inną ręką; ^{h-h} – nadpisane; ⁱ⁻ⁱ – nadpisane; ^{j-j} – napisana cyfra „1”; ^{k-k} – napisane inną ręką; ^{l-l} – napisane inną ręką; ^{m-m} – nadpisane; ⁿ⁻ⁿ – napisane inną ręką; ^{o-o} – napisane inną ręką; ^{p-p} – fragment nieczytelny; ^{r-r} – napisane inną ręką; ^{s-s} – napisane inną ręką; ^{t-t} – napisane inną ręką; ^{u-u} – napisane inną ręką; ^{w-w} – napisane inną ręką; ^{x-x} – napisane inną ręką; ^{y-y} – napisane inną ręką; ^{z-z} – napisane inną ręką; ^{aa-aa} – napisane inną ręką; ^{bb-bb} – napisane inną ręką; ^{cc-cc} – fragment nieczytelny; ^{dd-dd} – nadpisane; ^{ee} – fragment nieczytelny.

BIBLIOGRAFIA - REFERENCES

Źródła rękopiśmienne:

Центральний державний історичний архів України, м. Львів: ф. 13, оп. 1, спр. 500.

Źródła drukowane:

Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie w skutek fundacji Alexandra hr. Stadnickiego, wydane staraniem Galicyjskiego Wydziału Krajowego, t. 13: Najdawniejsze zapiski sądów przemyskich i przeworskiego 1436–1468, Lwów 1888.

Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie w skutek fundacji Alexandra hr. Stadnickiego, wydane staraniem Galicyjskiego Wydziału Krajowego t. 22: *Lauda sejmikowe*, t. 3: *Lauda wiszeńskie 1673–1732*, oprac. A. Prochaska, Lwów 1914.

Kronika Drohojowskich. Na podstawie badań archiwalnych, oprac. J. Drohojowski, cz. 1, Kraków 1904.

Lustracja starostwa lwowskiego z r. 1570, [w:] *Pomniejsze źródła do dziejów literatury i cywilizacji polskiej w XVI i XVII stuleciu*, wyd. K. J. Heck, z. 2, Stryj 1890.

⁸¹ Franciszek Orzechowski (ok. 1650–1726) – łowczy przemyski w latach 1687–1725, sędzieja grodzki przemyski w latach 1703–1725. Spis urzędników województwa ruskiego podaje, że był on podstarościm przemyskim w latach 1702–1704 zob. *Urzędnicy województwa ruskiego XIV–XVIII wieku (ziemie halicka, lwowska, przemyska, sanocka)*. Spisy, oprac. K. Przyboś, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk, Łódź 1987, s. 372, *Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy*, pod red. A. Gąsiorowskiego, t. 3, *Ziemie ruskie*, z. 1. Biogram Orzechowskiego w Polskim Słowniku Biograficznym w ogóle pomija ten fakt, zob. K. Wolski, *Orzechowski Franciszek h. Oksza (ok. 1650–1726)*, PSB, t. 24, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1979, s. 278.

⁸² Dominik Michał Wiśniewski/Wiszniowski – wojski czernihowski w latach 1696–1722. Niestety nie można ustalić dokładnych dat sprawowania przez Wiśniewskiego/Wiszniowskiego urzędu sędziego grodzkiego. Spis urzędników województwa ruskiego w ogóle go pomija, zob. *Urzędnicy województwa ruskiego...*, s. 233. Z kolei autorzy spisu urzędników województwa kijowskiego i czernihowskiego podają informację o tym, że Wiśniewski/Wiszniowski pełnił godność regenta grodzkiego przemyskiego, zob. *Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego XV–XVIII wieku. Spisy*, oprac. E. Janas, W. Kłaczewski, Kórnik 2002, s. 201.

Rejestr poborowy ziemi przemyskiej z 1658 roku, wyd. Z. Budzyński i K. Przyboś, Rzeszów 2000, s. 192.

Summarjusz królewsczyzn w całej Koronie Polskiej z wyrażeniem possesorów i siła która płaci rocznej kwarty spisany roku 1770, wyd. E. Piotrowski, Żytomierz 1861.

Źródła i materiały do dziejów szlachty województwa sandomierskiego w XVI-XVIII wieku, t. 1: *rejestry pospolitego ruszenia szlachty sandomierskiej z XVII wieku*, wyd. J. Pielas, Kielce 2009.

Źródła i materiały do dziejów szlachty województwa sandomierskiego w XVI-XVIII wieku, t. 2: *Inwentarze dóbr ziemskich z XVII-XVIII wieku*, cz. 1, wyd. J. Pielas, Kielce 2013.

Źródła i materiały do dziejów szlachty województwa sandomierskiego w XVI-XVIII wieku, t. 2: *Inwentarze dóbr ziemskich z XVII-XVIII wieku*, cz. 2 wstęp i oprac. K. Justyniarska-Chojak, J. Pielas, Kielce 2016.

Opracowania:

Anusik Z., *Własność ziemska w powiecie sandomierskim w roku 1629*, „Przegląd Nauk Historycznych”, 2012, t. 11, 2012, nr 2, s. 26-80.

Bajda Ł., *Szlachta w Bieszczadach i na Pogórzu. Czasy saskie i stanisławowskie*, Krosno 2017.

Balzer O., *Kancelarye i akta grodzkie w wieku XVIII*, („Odbitka z Przewodnika Naukowego i Literackiego”), Lwów 1882.

Bondyra W., *Własność ziemska w województwie bełskim w czasach saskich*, Lublin 2015.

Budzyński Z., *Dzieje opieki społecznej w ziemi przemyskiej i sanockiej (XV-XVIII w.)*, Przemysł-Kraków 1987.

Burda E., *Rosnowski Mikołaj h. Ogończyk (zm. 1732)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 23, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1989-1991, s. 115-116.

Byliński J., *Stadnicki Stanisław h. Szreniawa zw. Diabłem łańcuckim (przed lub w 1551-1610)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 41, Warszawa-Kraków 2002, s. 425-432.

Chłapowski K., Dygdała J., *Prace edytorskie nad lustracjami dóbr królewskich XVI-XVIII w. po półwieczu*, „Studia Źródłoznawcze”, 2005, t. 43, s. 161-171.

Dashkevich Ya.R., *Адміністративні, судові і фінансові книги на Україні в XIII-XVIII ст. Проблематика, стан і методика дослідження*, „Історичні джерела та їх використання”, 1969, t. 4, s. 129-171.

Dąbkowski P., *Kancelarie i księgi sądowe bełskie za czasów polskich*, *Przegląd Prawa i Administracji*”, 1918, t. 43, s. 97-142.

Dąbkowski P., *Katalog dawnych aktów sądowych polskich województwa ruskiego i bełskiego przechowywanych w Archiwum Państwowem we Lwowie*, cz. 1, Lwów 1937.

Dąbkowski P., *Księgi sądowe halickie za czasów polskich*, „Przegląd Prawa i Administracji”, 1917, t. 42, s. 1-20.

Dąbkowski P., *Księgi sądowe lwowskie w dawnej Polsce*, Lwów 1937.

Dąbkowski P., *Księgi sądowe polskie. Jak je chowano i wskutek czego niszczały (Na podstawie aktów województwa ruskiego)*, „Przewodnik Naukowy i Literacki”, 1917, t. 43, s. 686-698.

Dąbkowski P., *Księgi sądowe przemyskie i przeworskie w dawnej Polsce*, [odbitka z „Rocznika Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemysłu”, 1928-1937, t. 8], Przemysł 1936.

Dąbkowski P., *Palestra i księgi sądowe sanockie w dawnej Polsce*, „Pamiętnik Historyczno-Prawny”, 1925, t. 1, 1925, z. 6, s. 1-53.

Dąbkowski P., *Palestra i księgi sądowe trembowelskie za czasów polskich*, „Przegląd Prawa i Administracji”, 1919, t. 44, s. 225-260.

Dąbkowski P., *Palestra i księgi sądowe ziemskie i grodzkie w dawnej Polsce*, „Pamiętnik Historyczno-Prawny”, 1926, t. 3, z. 2, s. 4-109.

Dąbkowski P., *Urzednicy kancelaryjni sądów ziemskich i grodzkich w dawnej Polsce*, Lwów 1918.

Dąbkowski P., *Uwagi o urządzeniu ksiąg sądowych w dawnej Polsce*, Lwów 1918.

- Dąbkowski P., *Z przeszłości ksiąg grodzkich i ziemskich buskich*, „Kwartalnik Historyczny”, 1915, t. 29, z. 1/4, s. 1–16.
- Dąbkowski P., *Z przeszłości ksiąg grodzkich i ziemskich żydaczowskich*, [w:] *Księga pamiątkowa ku czci Bolesława Orzechowicza*, Lwów 1916, s. 234–256.
- Dąbkowski P., *Zaginione księgi sądowe województwa ruskiego i bełskiego*, Lwów 1921.
- Dygdala J., *Z doświadczeń edytora osiemnastowiecznych lustracji i inwentarzy – czy instrukcja wydawnicza jest w ogóle potrzebna?* [w:] *Teoria i praktyka edycji nowożytnych źródeł w Polsce (XVI–XVIII w.)*, pod red. A. Pełakowskiego, Kraków 2011, s. 143–158.
- Frazik J.T., *Rezydencje ziemi przemyskiej około 1600*, [w:] J.T. Frazik, *Sztuka Przemysła i ziemi przemyskiej. Zbiór studiów*, pod red. M. Dłutek i J. Kowalczyka, Przemysł–Warszawa 2004, s. 221–234.
- Frazik J.T., *Życie i działalność Galeazza Appianiego, muratora przemyskiego z drugiej połowy XVI i początku XVII stulecia*, „Rocznik Przemyski”, 1975, t. 15/16, 1975, s. 31–80.
- Gliwa A., *Kraina upartych niepogód. Zniszczenia wojenne na obszarze ziemi przemyskiej w XVIII wieku*, Przemysł 2013.
- Gliwa A., *Nieznanym inwentarz miasta Strzyżowa i dóbr strzyżowskich z 1654 roku ze zbiorów rumuńskich*, „Strzyżowski Rocznik Muzealny”, 2017, t. 3, s. 285–304.
- Gmiterek H., *Księgi grodzkie jako przedmiot prac edytorskich*, [w:] *Teoria i praktyka edycji nowożytnych źródeł w Polsce (XVI–XVIII w.)*, pod red. A. Pełakowskiego, Kraków 2011, s. 45–55.
- Heitzman H., *Dochody starostwa ruskiego od początku XVI wieku*, Tarnów 1910.
- Kalwat W., Pielas J., *Inwentarz wsi Skoszyn z 1741 r.*, [w:] *Między Wisłą a Pilicą. Studia i Materiały Historyczne*, t. 2, pod red. G. Miernika, Kielce 2001, s. 169–177.
- Kość J., *Standaryzacja tekstowa inwentarzy wiejskich z XVII wieku*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza”, 2013, t. 20, nr 2, s. 99–113.
- Krasny P., *Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Wojutyczach*, [w:] *Kościoty i klasztory rzymskokatolickie dawnego województwa ruskiego*, t. 5, oprac. A. Betlej, K. Brzezina, A. Gluzińska, E. Herniczek, P. Krasny, Ś. Lenartowicz, J.K. Ostrowski, J.T. Petrus, R. Quirini-Popławski, P. Szlezzynger, M. Walczak, T. Zaucha, Kraków 1997, s. 301–315.
- Kupchins'ky O.A., *Pro pidgotovku kataloga sudovo-administrativnih ustanov Ukrayini XV–XVIII st.*, „Arkhivi Ukrayini”, 1976, t. 5, s. 14–21.
- Kupchins'ky O.A., *Z istoriyi stvorenniya naukovo-dovidkovogo aparatu do fondiv sudovo-administrativnih ustanov Ukraïni XV–XVIII st.*, „Arkhivi Ukrayini”, 1976, t. 1, s. 27–35.
- Kupchins'ky O.A., *Zems'ki ta grods'ki sudovo-administrativni dokumental'ni fondi L'vova*, Kiïv 1998.
- Lepszy K., *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI w. do poł. XIX w.*, Wrocław 1953.
- Lorens B., *Bractwa cerkiewne w eparchii przemyskiej XVII i XVIII wieku*, Rzeszów 2005.
- Łoziński W., *Prawem i lewem. Obyczaj na Czerwonej Rusi w pierwszej połowie XVII wieku*, oprac. J. Tazbir, Warszawa 2005.
- Maciszewski J., *Krasicki Marcin h. Rogala (1574–1633)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 15, Wrocław–Warszawa–Kraków 1970, s. 157–158.
- Motylewicz J., *Miasta ziemi przemyskiej i sanockiej w drugiej połowie XVII i XVIII wieku*, Przemysł–Rzeszów 1993.
- Muszyńska J., *Lustracje i inwentarze królewskich województwa sandomierskiego z XVI–XVIII wieku*, [w:] *Dzieje Kielecczyzny w historiografii Polski Ludowej. Baza źródłowa*, cz. 1, Kielce 1987, s. 95–114.
- Palkij H., *Stadnicki Jan Franciszek h. Szreniawa (zm. 1713)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 41, Warszawa–Kraków 2002, s. 389–391.

- Perlakowski A., *Ziemia przemyska podczas konfederacji tarnogrodzkiej 1715–1717 w świetle akt grodzkich przemyskich z Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego Ukrainy we Lwowie – przyczynek do badań źródłowych*, [w:] *Studia nad konfederacją tarnogrodzką i Sejmem Niemyim*, red. nauk. T. Ciesielski, Warszawa 2020, s. 67–103.
- Pielas J., *Inwentarz dóbr skórkowickich z 1748 roku*, [w:] *Między Wisłą a Pilicą. Studia i Materiały Historyczne*, t. 6, pod red. L. Michalskiej-Brachy i B. Wojciechowskiej, Kielce 2005, s. 181–191.
- Pielas J., *Inwentarz wsi Nieświn i poddanych ze wsi Paruchy z 1745 roku*, „Z Dziejów Regionu i Miasta. Rocznik Polskiego Towarzystwa w Skarżysku-Kamiennej”, 2014, t. 5, s. 107–118.
- Pielas J., *Inwentarze dóbr szczekarzowickich z lat 1666 i 1685*, [w:] *Między Wisłą a Pilicą. Studia i Materiały Historyczne*, t. 4, pod red. G. Miernika, Kielce 2003, s. 135–144.
- Pomniki epigrafiki i heraldyki dawnej Rzeczypospolitej na Ukrainie*, pod red. W. Drelicharza, t. 3: *Ziemia przemyska dawnego województwa ruskiego*, oprac. A. Marzec, Kraków 2008.
- Proksa M., *Studia nad zamkami i dworami ziemi przemyskiej od połowy XIV do początków XVIII wieku*, Przemysł 2001.
- Smutok I.I., *Grod's'ki i zems'ki akti yak dzherelo do genealogiyi shlyakhets'kikh rodiv pravoslavnogo (greko-katolits'kogo) viroviznannya Peremishl's'koyi zemli (XVI–XVIII st.)*, „Mandrivets”, 2011, t. 2, s. 64–68.
- Smutok I.I., *Rus'ka shlyakheta Peremishl's'koyi zemli (XIV–XVIII st.)*. *Istoriko-genealogichne doslidzhennya*, L'viv 2017.
- Tomczak A., *Leonid Żytkowicz jako edytor źródeł*, „Czasy Nowożytnie”, 2000, t. 9(10), s. 25–33.
- Urzednicy wojewodztw kijowskiego i czernihowskiego XV–XVIII wieku. Spisy*, oprac. E. Janas, W. Kłaczewski, Kórnik 2002.
- Urzednicy wojewodztwa ruskiego XIV–XVIII wieku (ziemie halicka, lwowska, przemyska, sanocka)*. *Spisy*, oprac. K. Przyboś, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, Łódź 1987.
- Vrady N.F., *Istochnikovedcheskij analiz aktovykh knig CGIA USSR v gorode L'vove*, „Voprosy arkhivovedeniya”, 1969, t. 4, s. 58–60.
- Wojutycze*, [w:] *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, wyd. B. Chlebowski, t. 13, Warszawa 1893, s. 773.
- Wolski K., *Orzechowski Franciszek h. Oksza (ok. 1650–1726)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 24, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1979, s. 278.
- Yurchenko V.O., *Istoriya funktsionuvannya y organizatsiya dilovodstva grods'kikh ustanov Galichini u XV–XVIII stolittiyakh*, „Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informologiya”, 2014, t. 2, s. 71–75.
- Żytkowicz L., *Lustracje dóbr królewskich w XVI–XVIII wieku. Geneza i realizacja wydawnictwa*, „Studia Źródłoznawcze”, 1973, t. 18, s. 191–197.
- Żytkowicz L., *Prace nad wydawaniem lustracji królewskiej*, „Kwartalnik Historyczny”, 1959, t. 66, s. 269–272.

